Ч. 153 (14.984). Львів, субота 16 липня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Перша розправа за вивласнення площі „Сокола Батька".

В покликаному воеводою окремому суді відбулась у Львові в четвер 14 ц. м. перша розправа за вивласнення площі Сокола-Батька. Власника площі заступав д-р К. Паньківський. В ході розправи д-р К. Паньківський заявив, що Старшина Сокола-Батька не може в ніякому разі продати площі при вул. Стрийській.

На це представники війська, воевідства й магістрату сказали, що мусять забрати площу, бо вона потрібна для цілей оборони держави. На попередній спротив власника площі, що площі Сокола-Батька не забирають для цілей оборони, протилежна сторона заявила, що про те може рішати тільки військова влада.

П списанні протоколу покликали оціночну комісію зложену з кількох інжинірів, що має оцінити вартість площі. Переведення оцінки потриває довший час (коло 6 тижнів). Тому розправу відложили аж до видання осуду оціночною комісією.

Нова протимосковська змова київських старшин.

Між політичними комісарами і командантами деяких відділів київського ґарнізону дійшло до непорозуміння. Комісарі наказали перевести ревізії при яких викрито широко розгалужену протимосковську орґанізацію, зложену з вищих старшин.

Арештовано кільканацять осіб, м. ін. одного команданта бригади.

СЕСІЯ НАЙВИЩОЇ РАДИ УССР.

25. ц. м. отворять 1. сесію найвищої ради УССР. До неї належить 22-ох комуністів і 82-ох безпартійних.

18. ц. м. збереться на першу сесію найвища рада молдавської автономної республики.

(ВУ)

Італійські фашисти і расизм.

На сторінках „Джіорнале д'Італія" появилася велика заява у справі становища фашизму до питання расизму. Та заява складається з 10-ох точок; уложив її гурт італійських учених, що зібралися під впливом міністерства культури.

Населення Італії — стверджує заява — здебільша арійське, італійська культура також арійська. Від тисячі років італійці суцільні з расового погляду. Істнує чиста італійська раса — і свідомість того факту мусить найти що раз то більше зрозуміння в народі. Питання італійського расизму необхідно розглядати з біольоґічного погляду.

Жиди — це одинока частина населення Італії, яка не засимілювалася; вони зложені з чужих, неевропейських первнів.

Німецьке Інформаційне Бюро довідується, що заява має на меті лиш означити становище фашизму до питання расизму; вона не матиме ніяких правних наслідків.

З мілянських міських читалень забирають книжки німецьких письменників жидівського походження.

Большевики заняли манджурську місцевість Шанфен.

Совітський відділ перейшов кордон у місці, де сходяться границі СССР, Кореї та Манджурії, заняв місцевість Шанфен і окопався на сусідніх горбках, які мають велике стратеґічне значіння, бо панують над ріками Тумен і Юкі та над пристанею Рашін.

Команда квантунської армії готова поробити енерґійні кроки, якщо совітська влада не поладнає тої справи

МОРСЬКІ ЗБРОЄННЯ У СССР.

Совітський уряд призначив 7 міліярдів рублів на розбудову морських збройних сил. Цю квоту зужиють у першу чергу на будову великих кораблів для балтійської та полярної фльоти та на розбудову морського летунства, що дістане три бази: над фінським заливом, на озері Ладоґа і на півострові Коля. Далекосхідна фльота дістане нові підводні судна.

Судетські німці не думають страйкувати.

У деяких чеських часописах появилася вістка, що робітники-генляйнівці хотять проголосити страйк, що мав би політичний характер і був би протестом проти праського уряду, який не приняв постулятів Генляйна. „Ді Цайт", щоденник судетської партії, називає ті поголоски брехнею і пробою дальше загострювати чесько-німецькі взаємини.

ГЕНЛЯЙН НЕ БУДЕ ЗАГОСТРЮВАТИ КОНФЛІКТУ З ЧЕХОСЛОВАЦЬКИМ УРЯДОМ.

Райтер повідомляє з Праги, що през. Бенеш і премієр Годжа роблять усі можливі заходи, щоб довести до компромісу з Генляйном. Німецька сторона також заняла компромісове становище: на недавній конференції між Гітлером, Ґерінґом і Генляйном у Мінхені рішено не загострювати чесько - німецького конфлікту. Генляйн дальше буде домагатися, щоб його усі постуляти в цілости заспокоено.

НЕУСТУПЧИВЕ СТАНОВИЩЕ ПРАГИ.

Париський „Пті Журналь" помістив інтерв'ю свого чехословацького кореспондента з Праги з міністром закорд. справ Крофтою. Мін. Крофта обговорив уступки, що їх уряд дасть нац. меншинам, та що Чехословаччина не дозволить, щоби внутрі чеської держави повстала друга держава, тому територіяльна автономія для судетських німців є недопустима.

Китайська провінція Квансі проголосить незалежність і заключить сепаративний мир з Японією?

Як подає шанґайський кореспондент щоденника „Асагі Шімбун", два визначні провідники в провінції Квансі виповідять у найближчому часі послух марш. Чанкайшекові і запропонують Японії сепаратний мир, що заґарантував би незалежність провінції Квансі

Страшна мова фактів.

Львів, 15. липня 1938.

У невимовно невідрадних відносинах знайшлося сьогодні чверть міліона українського православного населення на захід від Буга — у Холмщині і на Підляшші. Живцем повторюються часи зперед більше як триста років, про які на варшавському соймі в 1620 р. посол Важинец Древінський обговорюючи тодішнє положення православного населення, так сказав: „Церкви по містах і селах замкнені... церковне майно зрабовано... священиків розігнано, люди вмирають без св. сповіди і св. тайн". Численні депутації з цілої Холмщини і Підляшшя приїзджали до Варшави боронити своєї віри і Церкви. Розказували речі й події, в теперішніх часах — здається — неправдоподібні, а таки правдиві...

З повітів на захід від Буга, два повіти мають найбільший відсоток українського православного населення і до приходу польської влади мали український етнічний характер: грубешівський у сусідстві сокальського повіту і томашівський — на північ від русько-равського повіту. Щойно після світової війни на розпарцельованих фільварках і на землях православної Церкви осіли польські кольоністи, що й повели на місцях при допомозі адміністрації і польського римо-кат. духовенства протиукраїнську акцію. Висліди її відомі. Навели їх у своїх меморіялах до польського уряду поодинокі депутації з місць, заговорили про них українські посли зі соймової трибуни в дні 6. липня ц. р.

До суто українських частин Холмщини належить у першу чергу томашівський повіт і в ньому сьогодні найбільший протиукраїнський наступ під проводом старости Веляновського, що піднесено й у меморіялах до уряду. На великі розміри переведено у цьому повіті замикання і бурення православних святинь. Ось і факти:

В селі Тарноватка опечатано дім молитви 2. травня ц. р. Староста Веляновський виселив священника Семена Демчука і покарав його двомісячним арештом.

В селі Паньків 22. червня ц. р. з доручення цього старости збурено дерев'яну церкву. При збуренні асистували війт і командант місцевого постерунку поліції.

В селі Корчині опечатано церкву 22. квітня ц. р. і її мають тепер збурити на приказ старости. Дня 27. червня ц. р. збурено в цілости церкви в сёлах: Гопки і Неледів. Того самого дня збурено церкви в селах: Моратин, Зимно, Недежів, Підледів, Пиняни і Ратичів, при чому в Моратині арештовано в часі бурення церкви 20 жінок і 4 мужчин, частину з них побито і поранено так, що треба було примістити їх у шпиталі. Побили їх і поранили підчас того, як вони боронили церкву перед буренням.

В селі Юрів спалено 25. квітня ц. р. богослужебну каплицю. Злочинців поліція не викрила досі, як теж і у всіх інших селах, де цього року спалено церкви або богослужебні каплиці. В тому самому селі збурено церкву 23. червня ц. р.

В селі Жарники спалено церкву 30. квітня ц. р. Арештовано місцевого священника, о. Романа Хомсика і покарано вязницею за відправу православної Служби Божої.

В дні 28. червня ц. р. збурено церкви в селах Ляхівці, Ратків і каплицю в селі Посади, де минулого року збурено церкву, а з матеріялу вибудовано польську школу. У дні 25. червня ц. р. збурено церкви в селах: Дутрів, Кмічин, Ликошин, Старе Село, Радостів. В осаді Тишівці збурено церкву 17. червня ц. р., в селі Микулин збурено церкву 23. червня, в селі

По конфіскаті наклад другий.

Ч. 153 (14.984). Львів, субота 16 липня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Перша розправа за вивласнення площі „Сокола Батька".

В покликаному воєводою окремому суді відбулась у Львові в четвер 14 ц. м. перша розправа за вивласнення площі Сокола-Батька. Власника площі заступав д-р К. Паньківський. В ході розправи д-р К. Паньківський заявив, що Старшина Сокола-Батька не може в ніякому разі продати площі при вул. Стрийській.

На це представники війська, воєвідства й магістрату сказали, що мусять забрати площу, бо вона потрібна для цілей оборони держави. На попередній спротив власника площі, що площі Сокола-Батька не забирають для цілей оборони, протилежна сторона заявила, що про те може рішати тільки військова влада.

П списанні протоколу покликали оціночну комісію зложену з кількох інжинірів, що має оцінити вартість площі. Переведення оцінки потриває довший час (коло 6 тижнів). Тому розправу відложили аж до видання осуду оціночною комісією.

Нова протимосковська змова київських старшин.

Між політичними комісарами і командантами деяких відділів київського ґарнізону дійшло до непорозуміння. Комісарі наказали перевести ревізії при яких викрито широко розгалужену протимосковську орґанізацію, зложену з вищих старшин.

Арештовано кільканацять осіб, м. ін. одного команданта бригади.

СЕСІЯ НАЙВИЩОЇ РАДИ УССР.

25. ц. м. отворять 1. сесію найвищої ради УССР. До неї належить 22-ох комуністів і 82-ох безпартійних.

18. ц. м. збереться на першу сесію найвища рада молдавської автономної республіки. (ВУ)

Італійські фашисти і расизм.

На сторінках „Джіорнале д'Італія" появилася велика заява у справі становища фашизму до питання расизму. Та заява складається з 10-ох точок; уложив її гурт італійських учених, що зібралися під впливом міністерства культури.

Населення Італії — стверджує заява — здебільша арійське, італійська культура також арійська. Від тисячі років італійці суцільні з расового погляду. Істнує чиста італійська раса — і свідомість того факту мусить найти що раз то більше зрозуміння в народі. Питання італійського расизму необхідно розглядати з біольогічного погляду.

Жиди — це одинока частина населення Італії, яка не асимілювалася; вони зложені з чужих, неевропейських первнів.

Німецьке Інформаційне Бюро довідується, що заява має на меті лиш означити становище фашизму до питання расизму; вона не матиме ніяких правних наслідків.

З мілянських міських читалень забирають книжки німецьких письменників жидівського походження.

Большевики заняли манджурську місцевість Шанфен.

Совітський відділ перейшов кордон у місці, де сходяться границі СССР, Кореї та Манджурії, заняв місцевість Шанфен і окопався на сусідніх горбках, які мають велике стратегічне значіння, бо панують над ріками Тумен і Юкі та над пристанею Рашін.

Команда квантунської армії готова поробити енергійні кроки, якщо совітська влада не полагдне тої справи

МОРСЬКІ ЗБРОЄННЯ У СССР.

Совітський уряд призначив 7 міліярдів рублів на розбудову морських збройних сил. Цю квоту зужиють у першу чергу на будову великих кораблів для балтійської та полярної фльоти та на розбудову морського летунства, що дістане три бази: над фінським заливом, на озері Ладоґа і на півострові Коля. Далекосхідна фльота дістане нові підводні судна.

Судетські німці не думають страйкувати.

У деяких чеських часописах появилася вістка, що робітники-генляйнівці хотять проголосити страйк, що мав би політичний характер і був би протестом проти праського уряду, який не приняв постулятів Генляйна. „Ді Цайт", щоденник судетської партії, називає ті поголоски брехнею і пробою дальше загострювати чесько-німецькі взаємини.

ГЕНЛЯЙН НЕ БУДЕ ЗАГОСТРЮВАТИ КОНФЛІКТУ З ЧЕХОСЛОВАЦЬКИМ УРЯДОМ.

Райтер повідомляє з Праги, що през. Бенеш і премієр Годжа роблять усі можливі заходи, щоб довести до компромісу з Генляйном. Німецька сторона також заняла компромісове становище: на недавній конференції між Гітлером, Ґерінґом і Генляйном у Мінхені рішено не загострювати чесько - німецького конфлікту. Генляйн дальше буде домагатися, щоб його усі постуляти в цілости заспокоєно.

НЕУСТУПЧИВЕ СТАНОВИЩЕ ПРАГИ.

Париський „Пті Журналь" помістив інтерв'ю свого чехословацького кореспондента з Праги з міністром закорд. справ Крофтою. Мін. Крофта обговорив уступки, що їх уряд дасть нац. меншинам, та що Чехословаччина не дозволить, щоби внутрі чеської держави повстала друга держава, тому територіяльна автономія для судетських німців є недопустима.

Китайська провінція Кванci проголосить незалежність і заключить сепаративний мир з Японією?

Як подає шанґгайський кореспондент щоденника „Асаґі Шімбун", два визначні провідники з провінції Квансі виповідять у найближчому часі послух марш. Чанкайшекові і запропонують Японії сепаратний мир, що заґарантував би незалежність провінції Квансі.

Клятви 24. червня, врешті в селі Ваків 27. червня, при чому виселено о. Гната Космія і укарано двомісячною вязницею за відправу богослуження.

В селі Персорськ була православна парафія і православна церква, в якій відправляв богослуження о. Андрій Ковальчук, обслуговуючи православних і в сусідніх селах: Курчині, Переволока, Жилка і Руда Залізна. Староста Веляновський велить о. Ковальчукові покинути своє теперішне службове становище в Персорську під загрозою висилки до Берези Картуської.

В селі Ходиванці місцеву православну церкву, виставлену самими православними ще в 1920 р., перемінено на римо-кат. костел. Тоді православні богослуження відправляли в каплиці, яку в січні ц. р. з приказу старости Веляновського опечатано. Місцевого душпастиря о. Мирослава Шелинського староста Веляновський виселив і покарав тримісячною вязницею за відправу богослуження.

В селі Реплин, по довгих заходах отворено 5. січня 1937 р. місцеву церкву, замкнену ще в 1919 р. До парафії належить понад 2.000 православних з кількох осад. Місцевого душпастиря о. Івана Жуковського староста виселив і покарав двомісячною вязницею за те, що у дні храмового свята в прилученому селі Лагівці (24. травня ц. р. св. Олексія) відправив Службу Божу під церквою на цвинтарі, бо церкву опечатано.

В селі Витків місцевий душпастир о. Кость Якимчук відправляв богослуження у дзвіниці, бо церкву опечатано. Цей сам священник з доручення свого ординарія заступав о. Миколу Лащука з сусідного села Чесники, що хвилево проживає на покуті в монастирі в Яблочині. Зате виручування староста Веляновський покарав о. Костя Якимчука двомісячною вязницею і загрозив виселенням.

В селі Новосілки були дві церкви, вибудовані православними, стара деревляна і нова велика — мурована. Муровану церкву забрали на костел, а деревляну на цвинтарі замкнули і щойно в 1935 р. дозволили отворити. Священником був там о. Льонгин Кресович. Цього року церкву опечатали, а о. Кресовича покарали одномісячною вязницею за відправу богослужения і загрозою виселення.

В селі Верешиця є філіяльна церква парохії в Шлятині, яку обслуговував о. Іван Кріпський. У дні 24. квітня ц. р. дістав заборону доїзджати до Верешиці під загрозою арештування і виселення. Церкву у Верешиці замкнено і богослужень для численної громади православних тепер там нема.

В селі Комарів були дві церкви — стара деревляна і нова мурована — збудовані православними, з яких користали і доокличні села. В 1922 р. місцеві поляки розібрали муровану церкву, а з її матеріялу вибудували для себе вселюдну польську школу; тоді теж розібрали і деревляну церкву і частину матеріялу ужили на будову згаданої школи, а решту продали. Православні, — є їх коло 1,200 душ — стративши дві святині, купили собі дім молитви, де відправляв богослуження о. Олексій Денисюк. Тепер його виселюють і опечатують дім молитви.

Про бурення церкви в містечку Лащів, що діялося від 4. до 7. ц. м., напишу окремо.

Факти, які я подав, зібравши на основі документів і оповідань очевидців, торкаються тільки одного томашівського повіту і відносяться до кількох останніх місяців, чи навіть тижнів. Всюди при масовому буренні православних церков працювали робітники римокатолики з чужих громад при асисті війтів-поляків і численних постерункових, звичайно не місцевих, незнаних, присланих з дальших постерунків.

Я навів тільки факти, а вони вже самі досить проречисті.

Д-р Степан Баран.

Жидівська справа на конференції в Евіяні.

(Від власного кореспондента).

Женева, 12. липня 1938.

На французькім березі Леману, в Евіяні, кілька десятків кільометрів від Женеви, розпочалась 6. ц. м. міжнародня конференція, що протягнеться мабуть до кінця цього тижня. Характер її наскрізь женевський, не лише тому, що вона відбувається так близько від осідку Ліґи Націй, а й тому, що в ній беруть участь властиво ті самі політичні елементи, не поминаючи Авеноля, ґенерального секретаря Ліґи та Вінана, майбутнього директора Інтернаціонального Бюра Праці, присутніх в Евіяні. Почин до конференції вийшов з Америки.

Відчиняючи конференцію перший делеґат Франції, Беранже, висловив свою пошану президенту Рузвельтові за його шляхотні почини. Починаючи загальну дискусію представник американського уряду Мирон Тайльор запропонував занятися долею не лише тих, що вже покинули Німеччину, а й тих, що мають намір це зробити, не лише еміґрантів з Німеччини та Австрії, але й інших незалежно від їх походження, співпрацюючи з технічними орґанами Ліґи Націй. Але вже другий промовець, представник Анґлії Льорд Вінтертон, зазначив, що на його думку конференція має займатися виключно еміґрантами з Німеччини та Австрії, і його пропозиція очевидно перемогла, бо досі конференція займалася виключно справами цих еміґрантів. Сама Анґлія має надмір безробітних, отже розглядає проекти поселення виходців з Німеччини на південнім заході Африки. Представник Франції витає палко ініціятиву американського уряду, але заявляє, що Франція перебрала властиво вже більше еміґрантів, ніж вона може це робити. Він запрошує до співробітництва всі держави, навіть і ті, що не належать до Ліґи.

Наскільки новий вибух заворушень у Палестині повязаний льоґічно з конференцією в Евіяні, ствердити тяжко. Але не підлягає ніякому сумніву, що ця конференція порушила, справді лише частинно і дуже поверховно, поважну проблему новорозселення жидів у звязку з подіями останніх років у центрі і на сході Европи. Так дивиться на справу і поважний дослідувач

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 23

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

ВПЛИВ ДРАГОМАНОВА.

Вже те, що Франко не випустив у світ ані своєї компіляції „Основи суспільної економії" ані перекладу згаданої глави з Марксового „Капіталу", ані витягу із згаданої Енґельсової книжки, (хоча з залишеного рукопису перекладів видно, що вони мали друкуватися у „Дрібній бібліотеці", перший п. з. „Карло Маркс. Початок і історичний розвиток капіталістичної продукції в Анґлії", другий п. з. „Початок і теорія соціялізму Фрідріха Енґельса"); далі, що Франко під весну 1881 р. покинув Львів, жив якийсь час у рідній селі Нагуєвичах і з тої пори обірвалися його взаємини з „Працою" і львівськими робітниками, — показується, що у Франковому світогляді зайшла переміна, що не дозволила йому стати послідовним марксистом. Які чинники спричинили цю переміну у франковому світогляді, для недостачі матеріялу не можна нічого певного сказати, можна тільки здогадуватися, що ними були ідеї Драгоманова та його поклики до освічених людей іти на службу мужицтву. Коли взяти під увагу, що Галичина країна наскрізь рільнича і через те Франкова роля у львівських робітничих організаціях не могла бути велика; що він опинився там серед чужого елементу та й ще не настроєного інтернаціонально, не дивниця, що Франко пішов за голосом Драгоманова і пішов на службу селянству, з якого сам вийшов.

Франко взяв від Драгоманова не тільки ідею, що „сила кожної породи людської лежить у мужицтві", але й віру, що корінні зміни усіх громадських і господарських, навіть державних порядків, стають ділом не революції, тільки еволюції, та що до ідеалу соціяльного чи політичного треба йти шляхом щоденної, чорної роботи „на близькі часи". Оці ідеї, проповідувані Драгомановим і були провідними ідеями Франка. Він вірив у силу селянських мас і працював для розвитку цієї сили все своє життя. Він не вірив у теорію соціяльних катастроф і не леліяв у своїй душі мальовничих образів будуччини, — навпаки: цупко тримався землі і соціяльні деформи та політичну боротьби вязав зі сучасними потребами та найближчою майбутністю. Навіть, коли Франко радив галицьким селянам творити спілки для спільного господарства на злучених в одну господарську цілість ґрунтах, хотячи, щоб за той час „доки тривала би спілка, всі члени, що в ній працюють, мали однакове удержання", маючи на оці ідеал комуністичного ладу, він мав на серці перш усього сучасні потреби селян і бажав, щоб хлібороби внаслідок комуністичного способу праці менше зуживали енерґії коло ріллі, зате більше могли мати часу на освіту, науку.

КРИТИЧНЕ ВІДНОШЕННЯ ДО СОЦІЯЛІЗМУ.

Ідеал Драгоманова, щоб людство організувалося у спілки громад, „вільних у всіх своїх правах", себто у спілки вільних осіб, що по волі вязалисяб „для спільної праці й помочі у вільні товариства". — якийсь час був дуже близький Франковому серцю, як то видно з повісти „Захар Беркут". Але згодом він стратив віру в осягнення того ідеалу і був тієї думки, що коли він навіть здійснивсяб, то не встоявсяб довго.

Марксизм, можна сказати, цікавив Франка, як то видно з його статтей, усе його життя. Він ставився до нього з великою повагою і високо ставив заслуги та історичне значіння Маркса й Енґельса, але одночасно й критично. На жаль, Франко не мав часу самостійно студіювати марксизм і через те висновки його критики не були оригінальні.

Франко не погоджувався з ніякою соціялістичною системою; в кожній знаходив він якісь хиби, але й сам не склав ніякої оригінальної теорії, — він уважав себе за прихильника „старого, щиролюдського соціялізму, опертого на етичнім, широко гуманнім вихованню мас народніх, на поступі і загальнім розповсюдженню освіти, науки, критики і людської та національної свободи"*).

До війни 1914 р. та й під час війни, навіть поміж европейськими робітниками, була сильна віра у непохитну міць капіталістичного ладу, панувала психольоґія миру поміж клясами. І треба було аж ситуації, в якій „дальше жити так не можна", щоб захитався старий лад і повстав новий та й то не всюди. Нічогож дивного, що і Франко думав реформувати людство, підготовляти для соціялістичного ладу, чи як сам казав, „для осягнення великого ідеалу — соціяльної справедливости на ґрунті гуманного чуття", а не бурити революцією старий лад і ставити новий на нових основах.

(Далі буде)

*) Мій Ізмарагд, с. VIII.

Міра терпеливости західних великодержав переповнилась перед останім осінім збором Л. Н., коли генеральний секретар Авеноль їздив до Льондону радитися з тамошніми міродайними чинниками і коли по його повороті поширились чутки, що небезпека загрожує самому істнуванню Л. Н. У всякім разі вона загрожувала деякій частині її апарату. Покищо звільнили шефа канцелярії, генерального секретаря Марселя Одена, відомого як мужа довіря „народнього фронту“, та людину, яка ніколи не криється зі своєю особливою ворожістю до Німеччини. Слідом за ним має піти й один з керманичів інформаційного відділу, його земляк Бльонден, якого уважали душею „протифашистівської“ групи, та деякі інші, що противилися всіми засобами переведенню реформи Л. Н. Імена їх вже відомі, але пресі офіціяльно їх не подали. Згідно з повідомленнями англійської преси мають звільнити приблизно четвертину зі 170 урядовців Л. Н. „Ізвестія“, призвичаєні до основніших „чисток“, твердять навіть, що звільнених буде приблизно 60 осіб.

Уявити собі обурення совітської преси дуже легко. „Ізвестія“ заявляють просто, що Авеноля купили „фашистівські напасники“, щоб він пристосовив Л. Н. до їх потреб. „Правда“ пише також про „фашистівські інтриги в Л. Н.“, але пише з Льондону, де московська дипльоматія мобілізує очевидно парляментарну опозицію та її пресу, щоб рятувати свої позиції в Женеві. Часопис запевняє, що чистка Л. Н. викликає велику увагу в Англії і наводить між іншим статтю „Менчестер Ґардіяну“, який обурюється, що Авеноль не уважав навіть за потрібне виправдати звільнення Одена економічними мотивами, та скаржиться, що вже від року фашистівська Італія, Франція і сама Швайцарія ведуть кампанію проти нього за те, що він веде політику Л. Н., а не служить фашистам. „Нюс Хронікль“ твердить, що Італія, Чілі і Польща загрожували навіть виступити з Л. Н., коли Одена не звільнять. „Дейлі Експрес“ повідомляє, що Авеноль веде свою акцію в порозумінні з урядами Франції та Англії, які бажають зреформувати Л. Н. для ужитку майбутнього пакту чотирьох великодержав, а спеціяльно його господарської політики згідно з відомим пляном Ван Зелянда...

Що московський уряд готов скорше зруйнувати Л. Н., ніж допустити до цього, зрозуміло, але після теперішньої „чистки“ в Женеві московські впливи тут зведено до зера. На німецькі та італійські політичні кола роблять заходи ґенерального секретаря Авеноля, оскільки я міг ствердити, невелике враження. У всякому разі ці заходи дуже симптоматичні для сучасної політичної еволюції Европи, такої еволюції, яку українці можуть безперечно витати.

М. Данько.

Національне переґрупування у Середущій Европі.

Нове устійнення кордонів, започатковане 20. вересня рішенням мінхенської конференції і закінчене присудом віденського арбітражу, відноситься до чотирьох середньо-европейських держав: Чехословаччини, Німеччини, Польщі та Мадярщини. Наслідком цих вирішальних актів Мінхену й Відня відбулося значне національне перегрупування саме на території, де взагалі не було національно одноцілих держав і де люди ріжних рас, народів та мов живуть більше перемішані зі собою, ніж у якійнебудь іншій частині Европи.

До якого ступня устійнення кордонів змінює національний вигляд Европи і до якої міри вже редукує число національних меншинних груп? Відповісти на ці питання можна порівняльною методою, при чому треба брати під увагу крім згаданих чотирьох держав також Румунію та Югославію. Очевидно, що таке порівняння лише в такім разі зможе дати вірний образ дійсного стану, коли будемо рахуватися зі змінами, які виникли тільки зі зміни кордонів, а не як наслідок еміґрації або й евентуальної виміни населення, що відбувається чи ще буде відбуватись у прикордонних смугах.

Зпоміж тих шістьох держав найбільше число меншин мала досі Польща, в якій на основі останнього урядового перепису населення 9 міліонів належало до національних меншин. Другою з черги була Румунія з 4,865.000, третьою Чехословаччина з 4,790.00, четвертою Югославія з 2,045.00, пятою Німеччина з 1,280.000, нарешті Мадярщина з 678.00 немадярів.

Коли поставимо чергу цих держав не з уваги на абсолютне число їхніх національних меншин, тільки маючи на оці відсоток загалу населення, то Чехословаччина з її 33,8% меншин стояла на першому, Польща з 31% на другому, Румунія з 25% на третьому, Югославія з 14% на четвертому, Мадярщина з 8% на пятому і вкінці Німеччина з 2% на останньому. Загальне число душ меншин у цій групі держав у Мінхені рахували приблизно на 23 міліони осіб, при чому не треба забувати, що деякі з цих держав, нпр. Німеччина та Мадярщина, не виказують жидів як окремого народу. Тепер насувається питання: як змінився образ національного меншинного стану по Мінхені та Відні?

Коли беремо абсолютне число національностей, то **Польща знову стоїть на першому місці.** Її національні меншини рахують тепер найменше 10 міліонів душ. На другому місці стоїть Румунія, число національних меншин якої не змінилося, таксамо як і в Югославії; зараз за нею йде Німеччина, що при новім устійненні кордонів дістала 720.000 чехів і наслідком того збільшила свої меншини на повних 2 відсотки; також у Мадярщині значно зросло число меншин, бо з ново прилученими до неї словаками, українцями та німцями буде в ній 1,025.000 немадярів. На території Чехії та Словаччини залишиться найбільше 700.000 душ меншин: німців, мадярів та жидів. Українці на території б. Ч.С.Р. лишаються як меншина тільки у Словаччині.

І у відсотковому відношенні займає тепер перше місце вже не Чехословаччина, тільки Польща з 31,5% меншинного населення, далі Румунія з 25%, Югославія з 14%; Мадярщина з 10 відсотками посунулася на четверте місце, Чехословаччина з 7% уступила на пяте місце, а Німеччина лишається й далі тільки з 3% на останньому місці.

Загальне число меншин у тих шістьох названих середньо-европейських державах сягає 20,25 міліонів осіб. Отже по всіх змінах це число буде тільки не на повних 3 міліони, себто ледви на одну восьму частину, менше, як перед мінхенським вирішенням та його наслідками. Коли брати під увагу область б. Чехословаччини, то 3 міліони німців і понад пів міліона мадярів обєдналося зі своїм материком, зате більше як міліон чехів, словаків та українців опинилося поза кордонами своїх держав.

Меншинне питання й далі не стратило своєї актуальности та гостроти.

—o—

З чужої преси.

Заповідається новий період польської політики..

„Гамбурґер Фремденблят“ з 11. ц. м. у статті п. н. „20 літ Польщі“ пише між іншим: „Польська опозиція внутрішньо вражена найглибше фактом, що версальська система вже більше не існує та що Німеччина піднялася до наймогутнішої держави континенту на місце Франції. Уряд щораз більше пробує охопити своєю рукою усе політичне життя і виключити старі партії, спираючись на нову організацію: ОЗН. У Польщі є ріжні труднощі, що стають на перешкоді збудуванню тотального організму. Під оглядом величини і числа населення Польща займає пяте місце в Европі. Але Польща — це країна з іще дуже невирівняним економічним і культурним рівнем. Статистика виказує ще нині 23% неграмотних. Дуже багато дітей дістає лиш зовсім недостатню шкільну науку і впадає потім знову в неграмотність. Польща — це країна без міщанства.“

Часопис кінчить статтю заувагою: „Пляни молодого покоління щодо дальшого поширення держави високолетні. Але те покоління легко переочує, що етнографічні підстави Польщі слабкі. Третина громад — це українці, білоруси, жиди, німці й литовці. Польща не є в ситуації великих національних держав. Тому нині повстають легко федеративні думки. Заповідається новий період польської політики..“

За кулісами Москви.

Становище совітського уряду в часі конференції в Мінхені — пише швайцарська „Національ-Цайтунг“ з 8. листопада — що проявилося повним застоєм совітської закордонної політики, насувало неодному европейцеві мимовільне питання: чи совітський режім справді находиться уже у стані розвалу? Вістки в закордонній пресі з останніх місяців своїм змістом, здавалося, вповні скріпляли погляд, що нерозум і нещастя спаралізували силу великої совітської держави та її народів. Катастрофальні жнива у південно-східній частині Совітського Союзу — перша журба. Недостача опалу по містах — друга. Розвал у промислі для першої потреби дав як наслідок хвилю невдоволення якнайширших мас. Поліційний натиск, партійний терор, бюрократичний хаос і такі факти, жертвою яких упав маршал Бліхер, чи те все не мусіло спричинити совітську неспроможність якнебудь впливати на хід европейських подій та чи не заломило енергії громадян?

В останньому часі закордонна преса не мала потреби згущувати краски при характеризуванні совітської дійсности. Вона могла покликуватись на совітську пресу як незаперечне джерело. Саме в цій совітській пресі вона находила широко обосноване твердження про надзвичайний зріст совітської бюрократії, про культурний занепад серед комуністичної верхівки (що потвердив у пресі такий авторитетний свідок, яким є Сталін) і про масове винищування шкідників, яких портрети може оглядати совітська публика майже щодня на сторінках усієї багатомовної совітської преси. З ілюстрацій у совітській пресі видно, що підчас 40-літнього ювилею Московського Мистецького Театру й на святі 20-ліття ювилею юних піонірів та комсомолу не було ні Калініна, ні Отта Шмідта, ні Будьонного, ні навіть Дімітрова, а обличча Молотова, Каганова, Ворошилова та Єжова такі прибиті, такі похмурі й такі сумні, як ніч. Одинокий Сталін має якусь вимушену та іронічну усмішку на лиці, коли він гремить до представників молоді, що байдуже дивиться на свого вождя: „вчіться, вчіться і ще раз вчіться!“

Одначе — пише далі „Національ-Цайтунг“ — хто має можливість поглянути за куліси, що заслонюють Совіти від Европи, не находить серед громадянства безрадности й безнадійности, характеристичних прикмет совітської закордонної політики. Нехай що громадянин Москви мерзне в неопаленій кімнаті та не доїдає, що над ним постійно висить загроза катів Єжова та небезпека пекла нової громадянської війни — він сприймає рівнодушно те все, бо вже встиг привикнути до всього. Та при першій ліпшій нагоді й революційній параді совітська молодь, а за нею й отой нещасний сірий громадянин, вийде на вулиці міст, щоб розпростерти вільно свої кости, щоб вишумітись і доказати не так „фашистам“ та „інтервентам“, як своїм власним внутрішнім катам, що він ще живе і тільки чекає свого моменту. Тому навіть Сталін не має тепер веселої хвилини...

—o—

Ужгород-Хуст.

Втрата Ужгороду. — Ужгород у рр. 1910, 1921, 1930. — Нова столиця Хуст.

При арбітражному вирішенні Італії і Німеччини про нові границі Чехословаччини з Мадярщиною брали за основу перепис населення з 1910 р. Це і була одна з причин, чому ми втратили Ужгород і Мукачів, бо за переписом з 1910 р. в цих містах була мадярська більшість. Колись Ужгород мав характер українського міста. До 1844 р. в ужгородській гімназії викладова мова була українська (руська), назви вулиць Ужгороду ще до 1850 р. були українські, а на основі „березневої конституції“ з 1848 р. навіть урядовою мовою на Закарпатті була мова українська. Пізніше прийшла страшна мадяризація і, як кульмінаційна її точка, відомий закон Апонія (lex Арровуі). Перепис з 1910 р. не відповідав дійсному станові, бо перепис ототожнював національність із розговірною мовою. Через те, що в кол. Угорщині вже перед тим шкільництво для немадярських народів помадярщено, зрозуміла річ, що для багатьох немадярів мадярська мова стала і розговірною мовою. Крім того жиди голосилися до мадярів або німців, тим більше, що перепис не признавав жидівської мови чи народности. До того треба додати примус, чи властиво терор, при допомозі якого ведено перепис, і тоді стане зрозуміло, через що в містах у 1910 р. мадяри мали

східньо-европейських справ, редактор „Журналь де Женев“ Бріке, із статті якого беру понижчі дати. „Втікачі з Німеччини майже виключно жиди. Від 1933 р. покинуло її 150.000 осіб, з них 120.000 здобули вже нові підстави істнування. Полишилося в межах Німеччини ще 350.000, та в Австрії принаймні 200.000. Коли Німеччина хоче, щоб усі жиди покинули її територію, що можна припускати, то наслідком цього повсталаб поважна еміграційна проблема. Колиб пощастило перевести поділ Палестини, то в цій новій британській домінії можна булоб оселити ще 500.000, якби вони були добрими хліборобами та привезли з собою потрібні грошеві засоби. Але Німеччина забороняє вивіз капіталів, а жиди, що займалися переважно вільними фахами, не можуть перейти безпосередньо до хліборобства. До Франції перенеслося 40.000 жидів, і більше вона їх приняти не може. Щодо Сполучених Держав Америки, то й там істнує вже антісемітизм, і Рузвельт дбаючи про тузни міліонів безробітних не може приняти багато сотень тисяч жидів. В Арґентині є вже 300.000 жидів на шіснацять міліонів мешканців, і там істнує вже протижидівський рух, гакож як і в Мексику, що годиться приняти деяке число жидів. Згідні на це й Бразилія, Венецуеля, Нікараґуа та деякі інші держави Південної Америки. Але всі вони потрібують лише рільників з капіталами, отже можуть лише частинно причинитися до розвязанні проблеми. Коли німецькі заходи виселити жидів матимуть успіх, то це може спокусити й деякі держави східньої Европи пійти за німецьким прикладом. У Польщі є жидівського населення 3,275.000, в Румунії 800.000, в Угорщині 440.000, і в Литві 160.000. Жидівський Світовий Конґрес, який є в деякій мірі жидівським урядом, виступає за більшим розсіянням жидів, щоб вони не творили ніде більшої меншини, яка моглаб дратувати національну більшість держави...“ Так обективно засували жидівську проблему в Евіяні.

Характеристичний факт, зазначений і німецькою пресою, що в евіянській конференції не взяли участи ані СССР, ані ЧСР, хоч у межах СССР істнує навіть, як відомо, карикатура жидівської республики на Далекім Сході, а в межах ЧСР осередок пресової, почасти і політичної, акції на користь жидів. Можливо, що саме певна відмова німецьких і всяких інших жидів перенестися до країни московського імперіялізму, спонукала Кремль стриматися від участи в евіянській конференції, що моглаб дати дуже сприятливе поле для протинімецької демаґоґії.

З німецького боку заняв становище до справи порушеної в Евіяні Альфред Розенберґ у „Фелькішер Беобахтер“. Він бачить рішення жидівської проблеми в оселенні жидів на порожній більш-менш території, отже в Уґанді чи на Мадаґаскарі. Палестина на його думку як жидівська держава булаб лише центром жидівської торговельної експанзії на Середземному Морі та Близькому Сході. Довелося мені чути тут і думку одного визначного сіоніста про Мадаґаскар. Він уважає його малярійною околицею, цілком непридатною для жидівської іміґрації, позатим він не зазначив ніякої країни окрім Палестини, яка булаб придатна для цього. На моє здивування він дуже мало цікавився становищем жидів у СССР і не був ні трохи поінформований про національні відносини в його межах.

А поцікавитися цими відносинами треба булоб порадити сіоністам тим більше, що СССР як джерело цілої европейської, почасти і світової крізи, причинився в значній мірі й до сучасного загострення жидівської проблеми, зрештою дуже пожаданого загострення для Кремлю. Розвиток московського імперіялізму викликав як реакцію могутній розвиток наскрізь зрозумілого націоналізму майже у всіх сусідів СССР, наслідком чого жидівство опинилось між молотом і ковалом. Розвязання жидівської проблеми без їх власної енерґійної участи розуміється неможливо, як певне те, що жидівський опортунізм спрямує його на середні і комбіновані шляхи. Але поза всяким сумнівом є те, що дальший розвиток московського імперіялізму буде загострювати і жидівське питання в Европі, про розвязання якого навіть часткове до розподілу СССР на його складові національні частини нема чого властиво й думати. Сотворити окремий орґан для опіки над жидівськими еміґрантами з Німеччини як це проектують тепер в Евіяні — багато змінити справи не може.

Між промовами ріжних делеґатів треба зазначити промову представника Швайцарії Ротмунда, який між іншим заявив, що Швайцарія має тепер на чотири міліони свого населення 350.000 кружків, з них 300.000, які мають дозвіл провадити підприємства. Від квітня до вересня 1933 р. через сам Базель прибуло 10.000 німецьких жидів до Швайцарії. Від 12. березня до 1. квітня цього року до Швайцарії вмандрувало 2—4 тисячі австрійських жидів. Маючи власних майже 100.000 безробітних і витрачаючи на їх підтримання приблизно 90 міліонів франків, Швайцарія може давати дозвіл лише для переїзду еміґрантів до інших держав і заводить візи для тих, що приїздять з Австрії. Думка Швайцарії очевидно міродайна і для інших малих держав довкола Німеччини і Австрії.

Дивне, чому президент Рузвельт турбується про долю еміґрантів лише з Німеччини, а не із СССР. Та може це й краще, коли таких двох прикрих справ не мішають до купи.

М. Данько.

З польської преси.

Дім шевця Снітка.

Редактор виленського „Слова“ п. Цат-Мацкевич умістив (ч. 189 з 12-го липня ц. р.) статтю п. н. „Доми мають бути гарні як Аполльо“, в якій широко займається справою білення парканів та руйнування огорож і домів у звязку з відомим розпорядком премієра Складковського. Цю статтю викликало між іншим твердження варшавського „Куріера Поранного“, що, мовляв, „парканову“ політику премієра Складковського поборюють „багаті кляси“, „обшарники“, „Левіятан“ (великий промисл), „ґрафи“ та „фабриканти“, словом усякі багачі.

„Не знаю — пише п. Цат — хто набереться на цю плитку демаґоґію. Кожний, що має сяку-таку уяву про сільські відносини, знає, що естетизування премієра Складковського багато більше обтяжує дрібну власність ніж більшу земельну власність, хочби з тієї простої причини, що селянин у пропорції до землі, яку має, має більше парканів і більше будинків та що купно вапна тяжить на ньому більше, як на власнику фільварку. Тому ті „шкаради“, що появилися в нашому селі внаслідок розпорядку мін. Складковського, білені вапном але теж дослівно обмиті слезами“.

Далі п. Цат наводить приклади, якими доказує, що внаслідок розпорядку мін. Складковського не збурили ані одного дому якогось богача, але — нпр. у Вильні — наказа-

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА“ Ч. 15.

БОГДАР ЖАРСЬКИЙ

ДОРОГА ДО СЛАВИ.

I.

Іларіон Латка, поет великих можливостей, про якого покищо критика мовчала, гаряче вірив, що його слава повинна колись нарешті голосно загриміти. Він мав свою фільософічну систему. Він був трохи фаталіст, трохи мелянхолік, а передовсім щира душа, непоправний романтик і мрійник.

Зрештою, як кожний мистець, визначався небуденною непорадністю й браком життевого хисту, що чимало впливала на його талант.

Колиб ви попали ненароком у його кімнату і розкрили один із товстелезних зшитків, записаних густо кошлатим і нерівним письмом, ви переконались би, що Іларіон Латка всі свої маріння втіляв у постаті якоїсь химерно гарної, неймовірно ідеальної жінки, що раз повиннаб уділяти в поетове серце отрути, чи за іншим разом бальсаму на його зневіру до життя; що деколи нагадувала колющу, але хорошу троянду, іноколи отруйну лілію, що самим своїм пахом убивала, чи ще коли інше ліричний цвіт папороті, що приносить радість і сміх, лікує рани й біль.

Але колиб ви зайшли в розмову з Іларіоном Латкою, ви побачилиб, що він знає, що такої істоти на світі не має. Він сказав би:

— Гай... Гай... Мистець, як резервуар усіх людських туг за красою вичаровує візії, вбірає їх у якусь форму, і показує іншим, що не мають змоги шукати краси напоказ. Я знаю, що мої образи не істнують. Вони зродилися тільки в моїй підсвідомости, в мому вражливому серці. Таксамо, як і постать моєї Музи, що її ніколи мені не знайти. Я буду ціле своє життя шукати її, тужити за нею, терпіти через неї, але її не знайду...

Він, як правдивий мистець, вірив у неможливе, хоч рівночасно знав, що неможливе ніколи не стане дійсністю.

Не диво тож, що коли пані Михайлина Тріска, сороклітня, огрядна власниця ресторану, затуживши за родинним життям і забажавши ще раз засмакувати таких чарівних хвилин, таких поетичних, як пережила їх тому двацять років із своїм блп. мужем, запропонувала свою руку Іларіонові Латці, він рішився скоро.

Бо, Іларіон Латка знав, що гідної себе жінки не знайде на цілому світі, бо Муза істнує тільки у фантазії. Затеж пані Михайлина має непересічно поетичну душу, Чейже-ж вона задовольнялася його віршами й тижнями не впоминалася заплати рахунку, отже вміє відчути його правдиву вартість, а ще й, як заможня власничка ресторану напевно не пожалує грошей на видання його поезій.

Зваживши це все разом Іларіон Латка одного весняного ранку, коли розцвітали бузки і пахнули конвалії, попровадив під вінець паню Михайлину Тріску й присягнув їй досмертну вірність. Того самого дня на дві години перед шлюбною церемонією написав він останнього кавалірського вірша. Його найгарніша частина виглядала так:

Пролетять бурі мрій і снігу
І серце перегіркне наго.
Тоді роозкрию ачену книгу
Про духа й тіла рівновагу.

Пані Михайлина визначалася непересічним обємом, так, що при ній Іларіон виглядав як справжня латка. Все одно він тримався підчас шлюбу вельми добре й справно, з гордістю споглядаючи довкола й думаючи:

— Еґеж. Щойно тепер стану чоловіком. Неправильно я думав, що мені тільки горе принесла доля в дарі. Видам тепер одну книжку, потім другу, а так прийде слава, гроші, виїду на Рівіеру, у світ шукати чарівної пані моїх мрій.

При останній думці вкусився Іларіон Латка в язик. Боязко глянув на паню Михайлину, але зараз підбадьорив себе.

— Щож. Я мужчина! Я — голова родини. Я маю голос.

Почував у собі неабияку силу.

На вечері, що її влаштувала пані Михайлина для своїх знайомих довелося вислухати Іларіонові неодну нудну промову підпитих гостей, що бажали молодій парі щастя й добра. Накінець пан Іларіон виголосив патетичну відповідь, так що аж присутнім сльози стояли в очах і голосною піснею закінчено цю велику днину в житті Іларіона Латки.

II.

І поплили тихі, спокійні дні.

Не можна сказати, щоб Іларіонові не припало до смаку подружнє життя. Він віднаходив притаєні прикмети пані Михайлини і писав щораз кращі вірші. Був, так мовитиб, у творчому періоді свого життя. Ранніи ранком виходив за місто і присівши над берегом потока, запускав у каламуть вудку, дожидаючи, коли застрибає зелений поплавець і співав красу природи, укладаючи її в мистецьку форму вірша.

Коли смакував дома обід приладжений за мистецькими приписами його дружини, йому находили на гадку колишні злидні і тоді Іларіон, похитуючи головою, мимрив про себе

— А всеж можна жити...

Частенько мусів він прочитувати пані Михайлині свої найновіші твори. Тоді вона приля:ала на витовченій дещо своїм тягарем софі, заплющувала побожно очі й час-до-часу прошіптувала:

— Боженьку якеж це гарне...

Тоді пан Іларіон почував себе таким бадьорим, таким сильним, аж страх. Як кожний мистець, коли знайде в авдиторі зрозуміння.

східньо-европейських справ, редактор „Журналь де Женев" Бріке, із статті якого беру понижчі дати. „Втікачі з Німеччини майже виключно жиди. Від 1933 р. покинуло її 150.000 осіб, з них 120.000 здобули вже нові підстави істнування. Полишилося в межах Німеччини ще 350.000, та в Австрії принаймні 200.000. Коли Німеччина хоче, щоб усі жиди покинули її територію, що можна припускати, то наслідком цього повсталаб поважна еміграційна проблема. Колиб пощастило перевести поділ Палестини, то в цій новій британській домінії можнабулоб оселити ще 500.000, якби вони були добрими хліборобами та привезли з собою потрібні грошеві засоби. Але Німеччина забороняє вивіз капіталів, а жиди, що займалися переважно вільними фахами, не можуть перейти безпосередньо до хліборобства. До Франції перенеслося 40.000 жидів, і більше вона їх приняти не може. Щодо Сполучених Держав Америки, то й там істнує вже антісемітизм, і Рузвельт дбаючи про тузин міліонів безробітних не може приняти багато сотень тисяч жидів. В Арґентині є вже 300.000 жидів на шіснацять міліонів мешканців, і там істнує вже протижидівський рух, також як і в Мексику, що годиться приняти деяке число жидів. Згідні на це й Бразилія, Венецуеля, Нікарагуа та деякі інші держави Південної Америки. Але всі вони потрібують лише рільників з капіталами, отже можуть лише частинно причинитися до розвязання проблеми. Коли німецькі заходи виселити жидів матимуть успіх, то це може спокусити й деякі держави східньої Европи пійти за німецьким прикладом. У Польщі є жидівського населення 3,275.000, в Румунії 800.000, в Угорщині 440.000, і в Литві 160.000. Жидівський Світовий Конґрес, який є в деякій мірі жидівським урядом, виступає за більшим розсіянням жидів, щоб вони не творили ніде більшої меншини, яка моглаб дратувати національну більшість держави..." Так обективно зясували жидівську проблему в Евіяні.

Характеристичний факт, зазначений і німецькою пресою, що в евіянській конференції не взяли участи ані СССР, ані ЧСР, хоч у межах СССР істнує навіть, як відомо, карикатура жидівської республики на Далекім Сході, а в межах ЧСР осередок пресової, почасти і політичної, акції на користь жидів. Можливо, що саме певна відмова німецьких і всяких інших жидів перенестися до країни московського імперіялізму, спонукала Кремль стриматися від участи в евіянській конференції, що моглаб дати дуже сприятливе поле для протинімецької демаґоґії.

З німецького боку заняв становище до справи порушеної в Евіяні Альфред Розенберґ у „Фелькішер Беобахтер". Він бачить рішення жидівської проблеми в оселенні жидів на порожній більш-менш території, отже в Уґанді чи на Мадаґаскарі. Палестина на його думку як жидівська держава булаб лише центром жидівської торговельної експанзії на Середземному Морі та Близькому Сході. Довелося мені чути тут і думку одного визначного сіоніста про Мадаґаскар. Він уважає його малярійною околицею, цілком непридатною для жидівської іміграції, позатим він не зазначив ніякої країни окрім Палестини, яка булаб придатна для цього. На моє здивування він дуже мало цікавився становищем жидів у СССР і не був ні трохи поінформований про національні відносини в його межах.

А поцікавитися цими відносинами треба булоб порадити сіоністам тим більше, що СССР як джерело цілої европейської, почасти і світової кризи, причинився в значній мірі й до сучасного загострення жидівської проблеми, зрештою дуже пожаданого загострення для Кремлю. Розвиток московського імперіялізму викликав як реакцію могутній розвиток наскрізь зрозумілого націоналізму майже у всіх сусідів СССР, наслідком чого жидівство опинилось між молотом і ковалом. Розвязання жидівської проблеми без їх власної енерґійної участи розуміється неможливо, як певне те, що жидівський опортунізм спрямує його на середні і комбіновані шляхи. Але поза всяким сумнівом є те, що дальший розвиток московського імперіялізму буде загострювати і жидівське питання в Европі, про розвязання якого навіть часткове до розподілу СССР на його складові національні частини нема чого властиво й думати. Сотворити окремий орґан для опіки над жидівськими еміґрантами з Німеччини як це проектують тепер в Евіяні — багато змінити справи не може.

Між промовами ріжних делеґатів треба зазначити промову представника Швайцарії Ротмунда, який між іншим заявив, що Швайцарія має тепер на чотири міліони свого населення 350.000 кружків, з них 300.000, які мають дозвіл провадити підприємства. Від квітня до вересня 1933 р. через сам Базель прибуло 10.000 німецьких жидів до Швайцарії. Від 12. березня до 1. квітня цього року до Швайцарії вмандрувало 3—4 тисячі австрійських жидів. Маючи власних майже 100.000 безробітних і витрачаючи на їх підтримання приблизно 90 міліонів франків, Швайцарія може давати дозвіл лише для переїзду еміґрантів до інших держав і заводить візи для тих, що приїздять з Австрії. Думка Швайцарії очевидноміродайна і для інших малих держав довкола Німеччини і Австрії.

Дивне, чому президент Рузвельт турбується про долю еміґрантів лише з Німеччини, а не із СССР. Та може це й краще, коли таких двох прикрих справ не мішають до купи.

М. Данько.

З польської преси.

Дім шевця Снітка.

Редактор виленського „Слова" п. Цат-Мацкевич умістив (ч. 189 з 12-го липня ц. р.) статтю п. н. „Доми мають бути гарні як Аполльо", в якій широко займається справою білення парканів та руйнування огорож і домів у звязку з відомим розпорядком премієра Складковського. Цю статтю викликало між іншим твердження варшавського „Куріера Поранного", що, мовляв, „парканову" політику премієра Складковського поборюють „багаті кляси", „обшарники", „Левіятан" (великий промисл), „ґрафи" та „фабриканти", словом усякі багачі.

„Не знаю — пише п. Цат — хто набереться на цю плитку демаґоґію. Кожний, що має сяку-таку уяву про сільські відносини, знає, що естетизування премієра Складковського багато більше обтяжує дрібну власність ніж більшу земельну власність, хочби з тієї простої причини, що селянин у пропорції до землі, яку має, має більше парканів і більше будинків та що купно вапна тяжить на ньому більше, як на власнику фільварку. Тому ті „шкаради", що появилися в нашому селі внаслідок розпорядку мін. Складковського, білені вапном але теж дослівно обмиті слезами".

Далі п. Цат наводить приклади, якими доказує, що внаслідок розпорядку мін. Складковського не збурили ані одного дому якогось богача, але — нпр. у Вильні — наказа-

---

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 15.

БОГДАР ЖАРСЬКИЙ

ДОРОГА ДО СЛАВИ.

I.

Іларіон Латка, поет великих можливостей, про якого покищо критика мовчала, гаряче вірив, що його слава повинна колись нарешті голосно загриміти. Він мав свою фільософічну систему. Він був трохи фаталіст, трохи мелянхолік, а передовсім щира душа, непоправний романтик і мрійник.

Зрештою, як кожний мистець, визначався небуденною непорадністю й браком життевого хисту, що чимало впливала на його талант.

Колиб ви попали ненароком у його кімнату і розкрили один із товстелезних зшитків, записаних густо кошлатим і нерівним письмом, ви переконались би, що Іларіон Латка всі свої марівки втілив у постаті якоїсь химерно гарної, неймовірно ідеальної жінки, що раз повиннаб уділяти в постове серце отрути, чи за іншим разом бальсаму на його зневіру до життя; що деколи нагадувала колющу, але хорошу троянду, іноді отруйну лілію, що самим своїм пахом убивала, чи ще коли інше ліричний цвіт папороті, що приносить радість і сміх, лікує рани й біль.

Але колиб ви зайшли в розмову з Іларіоном Латкою, ви побачилиб, що він знає, що такої істоти на світі не має. Він сказав би:

— Гай... Гай... Мистець, як резервуар усіх людських туг за красою вичаровує візії, вбірає їх у якусь форму, і показує іншим, що не мають змоги шукати краси напоказ. Я знаю, що мої образи не істнують. Вони зродилися тільки в моїй підсвідомости, в мому вражливому серці. Так само, як і постать моєї Музи, що її ніколи мені не знайти. Я буду ціле своє життя шукати її, тужити за нею, терпіти через неї, але її не знайду...

Він, як правдивий мистець, вірив у неможливе, хоч рівночасно знав, що неможливе ніколи не стане дійсністю.

Не диво таж, що коли пані Михайлина Тріска, сороклітня, огрядна власниця ресторану, затуживши за родинним життям і забажавши ще раз засмакувати таких чарівних хвилин, таких поетичних, як пережила їх тому двацять років із своїм блп. мужем, запропонувала свою руку Іларіонові Латці, він рішився скоро.

Бо, Іларіон Латка знав, що гідної себе жінки не знайде на цілому світі, бо Муза істнує тільки у фантазії. Затеж пані Михайлина має непересічно поетичну душу, Чейже-ж вона задовольнялася його віршами й тижнями не впоминалася заплати рахунку, отже вміє відчути його правдиву вартість, а ще й, як заможня власничка ресторану напевно не пожалує грошей на видання його поезій.

Зваживши це все разом Іларіон Латка одного весняного ранку, коли розцвітали бузки і пахнули конвалії, попровадив під вінець паню Михайлину Тріску й присягнув їй досмертну вірність. Того самого дня на дві години перед шлюбною церемонією написав він останнього кавалірського вірша. Його найгарніша частина виглядала так:

Пролетять бурі мрій і снігу
І серце перегіркне наго.
Тоді роозкрию ачену книгу
Про духа й тіла рівновагу.

Пані Михайлина визначалася непересічним обемом, так, що при ній Іларіон виглядав як справжня латка. Все одно він тримався підчас шлюбу вельми добре й справно, з гордістю споглядаючи довкола й думаючи:

— Егеж. Щойно тепер стану чоловіком. Неправильно я думав, що мені тільки горе присесла доля в дарі. Видам тепер одну книжку, потім другу, а так прийде слава, гроші, виїду на Рівіеру, у світ шукати чарівної пані моїх мрій.

При останній думці вкусився Іларіон Латка в язик. Боязко глянув на паню Михайлину, але зараз підбадьорив себе.

— Щож. Я мужчина! Я — голова родини. Я маю голос.

Почував у собі неабияку силу.

На вечері, що її влаштувала пані Михайлина для своїх знайомих довелося вислухати Іларіонові неодну нудну промову підпитих гостей, що бажали молодій парі щастя й добра. Накінець пан Іларіон виголосив патетичну відповідь, так що аж присутнім сльози стояли в очах і голосною піснею закінчено цю велику днину в житті Іларіона Латки.

II.

І поплили тихі, спокійні дні.

Не можна сказати, щоб Іларіонові не припало до смаку подружнє життя. Він віднаходив притаєні прикмети пані Михайлини і писав щораз кращі вірші. Був, так мовитиб, у творчому періоді свого життя. Раннім ранком виходив за місто і присівши над берегом потока, запускав у каламуть вудку, дожидаючи, коли застрибає зелений поплавець і співав красу природи, укладаючи її в мистецьку форму вірша.

Коли смакував дома обід приладжений за мистецькими приписами його дружини, йому находили на гадку колишні злидні і тоді Іларіон, похитуючи головою, мимрив про себе.

— А всеж можна жити...

Частенько мусів він прочитувати пані Михайлині свої найновіші твори. Тоді вона прилягала на витовченій дещо своїм тягарем софі, заплющувала побожно очі й час-до-часу прошіптувала:

— Боженьку якеж це гарне...

Тоді пан Іларіон почував себе таким бадьорим, таким сильним, аж страх. Як кожний мистець, коли знайде в авдиторі зрозуміння.

ли збурити цілий ряд дімків, що належать переважно до бідноти. Як ось дімок шевця Снітка:

„Снітко — швець і ось його дім мають збурити без ніякого відшкодування, збурити на його власний кошт. Якщо Снітко його не збурить, то приде вогнева сторожа і зробить це, а зі Снітка стягнуть належність за працю.

„Що сталося! За що? Що це за контрибуція, яка нагадує часи, коли викидали меблі кріз вікна з наказу розгніваного намісника Берга чи теж руйнували доми в Каліші для репресій у перших місяцях війни".

П. Снітко дістав кілька документів, в яких дотична влада наказуючи збурити дім покликується на розпорядок президента держави про будівельний закон. П. Цат перестудіював цей закон і цей розпорядок, але не знайшов у них нічого, що давало би підстави до наказу збурити дімок п. Снітка. Є тільки одне: якщо якийсь дім поганить вулицю, то влада може видати відповідний розпорядок.

„Але де тут сказано, що цим розпорядком має бути вивласнення без відшкодування, збурення поганого будинку коштом власника. А тут саме нема випадку з опоганюванням. Занедбання на будинку Снітка не видно, навпаки і внутрі і назверх цей дімок робить зовсім охайне враження, прилюдній безпеці не загрожує, бо мури, дах і бальки у досконалому стані, як це ствердили судові оглядини. Залишається тільки „бридота". І ось Снітка, якого дім має вже 30 літ, мають покарати за бридоту його дому, бо він має збурити його власним коштом, тобто оплатити цю бридоту гривною яких кільканацять тисяч золотих.

„Хто знає, чи в найближчому році після гривни за погані доми не почнуть накладати на нас гривен за погані обличчя. Жюрі, що вибирало досі місс Польонію, заанґажують, щоб призначувало ті гривни і таким чином збільшувало засоби державного скарбу. Нині все можливе. Якби мені ще рік тому хтось був сказав, що швець, власник дому, мусітиме збурити його власним коштом, бо той дім поганий, то я був би не повірив."

У дальшій частині статті п. Цат заявляє, що не розуміє, чому дім шевця Снітка, якого світлина вміщена у тому числі „Слова", бридший від 25 відс. домів Вильна. Поняття „бридоти" — умовне. Сьогодні комусь може видаватися бридким те, що завтра для когось іншого буде дуже гарне. Але коли вже хтось хоче на підставі свого погляду про „бридоту" естетизувати і переводити у звязку з тим прикрашування, то нехай це не спричинює руїни окремих людей, як це чекає шевця Снітка. Тоді треба подумати про відшкодування так, як платиться за вивласнені для війська обекти чи вивласнену землю під залізницю.

„Швець Снітко може покликатися на того мельника з загально відомої і банальної історичної анекдоти. Фридрих II. був теж естетом, як і наші владарі, і хотів збурити млин, який торчав йому перед вікнами палатки в „Сан Сусі". Мельник сказав: — „є судді у Берліні" і виграв справу проти короля, а млин стоїть і досі біля палати, як проречиста памятка справедливости. Я цікавий, що станеться з домом п. Снітка. Нема малої справи, коли йде про засади. Якщо справді збурять цей дім на кошт того шевця, то на жаль у Польщі ще раз кинули би законність на землю."

Це мова про Вильно. Але таких „дімків" більше і поза Вильном.

—o—

Канадійські українці в обороні „Українського Городу".

Письма до премієра Складковського.

ПИСЬМО БРАЦТВА СВ. НИКОЛАЯ.

„Українське Запомогове Брацтво св. Николая в Канаді" вислало до президента міністрів Складковського таке письмо:

Вінніпеґ, Ман., 13. червня 1938. До Їх Ексцеленції Премієра Міністрів Польської Республики, Варшава, Польща.

Ваша Ексцеленціє!

Позволяємо собі звернути Вашу увагу на справу **„Українського Городу"** у Львові, який є спортовим майданом для українських школярів, ремісників, робітників, зарібників і всіх старших громадян.

Це є єдина спортова площа, яку мають українці в цілій польській державі, підчас коли польська молодь має до своєї розпорядимости сотні спортових майданів. На цю площу складало українське громадянство датки від 1911 року почавши і до нині складає, щоб сплатити в цілости одинацять морґів землі і щоб уладити цей простір для спортових цілей і прилюдних торжеств.

Наше товариство посилало також датки, щоб помогти сплатити землю і тому осмілюється звернутися **до Вашої Ексцеленції** з такою просьбою.

Воєвідський уряд у Львові зарядив, щоб українці передали свій єдиний **спортовий майдан для політехніки,** не вважаючи на те, що у Львові можна найти багато свобідної землі, відповідної під будову, потрібну для тієї школи.

Наше Товариство та інші канадійські українці посилали датки на закупно саме тієї землі, яку тепер займає „Український Город" при стрийськім шляху і не можуть пристати на те, щоб українська молодь забиралася примусом з того майдану, який вибрав для неї цілий нарід. Цей майдан має гарне положення, з ним звязані історичні спомини, дотогож це також власність жертводавців з Канади, Америки, Арґентини і Бразилії. Ці жертводавці бажають, щоб українська молодь мала ту площу, а не іншу, тому, що ця площа для неї відповідна і з цією площею звязана історія українського тіловиховання.

Просимо Вашу Ексцеленцію оцінити справедливо наше пояснення і спричинити, щоб „Український Город" лишився в посіданні „Сокола-Батька", який завідує тією спортовою площею і збирає на неї датки в імени нас всіх. Для політехніки можна у Львові найти прекрасні площі, що досі не заняті і їх можна купити.

Віримо, що бажаєте, щоб громадяни польської держави відчули свободу і вдоволення з уряду, який править державою.

Будемо вдячні за прихильне Ваше рішення
з правдивою пошаною
„Українське Запомогове Брацтво св. Николая в Канаді",

ПИСЬМО „ВЗАІМНОЇ ПОМОЧІ" У ВЕНКУВЕРІ

Ексцеленція Складковський, Президент Міністрів, Варшава, Польща.

Ексцеленціє!

Довідуємося, що влада Польщі забрала від українців город у Львові, на який і ми, канадійські українці, складали свої датки.

Ми, зібрані на масовому вічу у Венкувері в Канаді, сподіємося, що Ви, Ексцеленціє, под

А пані Михайлина не турбувала чоловіка жадними домашніми справами, бо, як казала в гурті своїх знайомих, її чоловік, письменник, приготовляє книжку, що від неї ахне цілий світ.

І дні проминали, Іларіон ловив у ріці всю рибу й щораз більше зшитків записував віршами.

Аж одного дня, коли, як звичайно сидів над берегом і пильно стежив за поплавцем, зустріла його пригода.

Був погожий ранок. Вода спливала, ніжно шепчучи до вуха Іларіонові найкращі, найзвучніші рими; поплавець підстрибував, бо риба, як то кажуть „брала" і перед очима сновигалися чарівні картини чудесних країв, де щастя у формі великих, листястих цвітів порозцвіталось, тільки підійти й зірвати.

І тоді почув пан Іларіон спочатку тихий, дедалі щораз голосніший плюскіт. Миттю зникли зперед очей візії, ріка перестала шепотіти, поплавець перестав стрибати.

Пан Іларіон став сердитись.

Гнів перевершив його мале, віще серце і в сторону спричинника галасу, що розбив казкову плетінку мрій та відігнав голодну рибу від гачка впало сердите слово.

— А, щоб тобі тай човен перевернуло!!..

Вийняв пан Іларіон вудку з води і ждав на незнаного спортсмена, що розігнав йому затишні мрії. Скоро знова закруту виплигнув синьолакерований каюк і наближався до місця, де сидів Іларіон. Вже здалеку помітив Іларіон, що свій прокльн кинув у сторону якоїсь жінки, що підспівуючи, справно веслувала, не звертаючи нанішо уваги. Вже і пожалував своїх необачних слів, коли скоїлось лихо.

Не знати, чи вир підвернув каюком, чи що іншого сталось, все одно човен хитнувся і його пасажирка бовтнула в воду. Вуха пана Іларіона задрижали від її пронизливого зойку. Він довго негаючись шубовснув у воду, щоб ратувати незнайому. Але в запалі свого геройського діла забув пан Іларіон, що плаває він добре тільки у ванні. Не дивота, що стратив ґрунт під ногами і сам почав потапати. Побачив ще, що незнайома вже знов на поверхні й зовсім спокійно пливе в сторону каюка. Крикнув голосно й чорна пітьма закрила його ясні очі.

Коли пан Іларіон зачав вертатися з чорної безодні забуття в гарний і веселий світ, він розкрив свої ясні очі. Увесь стрепенувся й пильно придивлявся гарній незнайомій, що заходилась коло нього.

— Хто ви? — прошептав кволим голосом.

— Не говоріть, відпочивайте, поки вам стане лекше.

Безсумніву він знає звідкись це ніжне, нелюдське обличчя, ці янгольські оченята, ці уста, як розхилені платочки рожі, цей голос, як звук божеських арф...

Память пана Іларіона працювала напружено. Десятки знайомих прізвищ перебірав, аж урешті прояснилося йому в голові.

Пригадалися всі колибудь і денебудь написані вірші. При них постать солодкої Музи.

Пан Іларіон щіпнув себе, не вірячи очам. Це було щось неймовірне.

А коли почув пан Іларіон мягку й теплу руку на свому чолі, закрив очі і прошептав.

— Музо моя... Я ждав на тебе так довго... Я вірив, що почерез перешкоди туземного життя колись тебе знайду, пані моїх снів.

І зівяло опала голова Іларіона на руки незнайомої.

III.

Три тижні кидався пан Іларіон Латка у гриповій гарячці. Пані Михайлина день і ніч не відступала від ложа свого подруга, що кріз пропсохлі уста щораз випускав приглушені й болісні оклики.

— Де ти? Де ти?

Пані Михайлина була певна, що пан Іларіон допитується так за нею і, як уміла так пробувала хворому влекшити терпіння.

Від коли якась незнайома жінка привезла фіякром непритомного пана Іларіона додому й розказала цілу пригоду, пані Михайлина тонкла щораз більше. Попід очима показалися в неї від безсонниці синці, а шкура на обличчі морщилась.

Вона не відступала від Іларіона.

Аж одного дня доктор потішив паню Михайлину, сказавши, що її чоловік видужає.

Як спасення ждала пані Михайлина хвилини, коли хворий розплющить очі й тоді вона склонить голову на його груди.

Про це писав пан Іларіон у своїх чудових віршах, що їх пані Михайлина знала майже напамять.

І нарешті затремтіли повіки пана Іларіона. Тілом пройшли майже непомітні дрижаки. Його руки простягнулися в дожидані палких обіймів і уста прошептали:

— Кохана, я ждав цієї хвилини від ранніх літ мого життя...

Пані Михайлина зі сльозами радощів в очах упала в його обійми і не знала, що щойно, коли її мясисті уста зависли на його устах спечених гарячкою, він направду глянув на світ.

Ведро ледоватої води не вразило би болючіше пана Іларіона, як приявність його дружини. Не її бачив він у своїх довгих снах. Не до неї витягав свої вихуділі руки.

Але пан Іларіон пригадав собі свою тверезу теорію: Не можна-ж здійснити всіх своїх мрій. Не існує богиня моїх снів. А все таки шукатиму її доки життя горітиме в моїх жилах."

І пан Іларіон Латка заспокоївся.

З меланхолійною усмішкою обняв паню Михайлину і поцілував її гаряче. Вона заплакала з великого щастя. І пан Іларіон заплакав. Обидвоє плакали з іншої причини.

—o—

бaете, щоб цей розпорядок уневажнити, про що дуже просимо.

З правдивою пошаною

Українське Запомогове Товариство „Взаїмна Поміч", відділ ч. 20, Венкувер.

ПИСЬМО УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ У КЕНОРІ, ОНТ.

Ваша Ексцеленціє!

З часописів довідалися ми, що влада в Польщі зажадала, щоб українці відступили доконче Український Город у Львові для її потреб.

Знаємо, що на купно тієї землі, одинацять моргів, українці вже 25 літ складали і складають датки, щоб українська молодь мала свій спортовий майдан, на якому моглаб скріпляти своє здоровля спортом і руханкою. Тепер малаб українська молодь втратити цей майдан на приказ уряду.

Такий приказ викликав тут у Канаді велике вдивування. У Львові є багато свобідного простору, який влада може купити на свої цілі, і не потребує позбавляти українську молодь її майдану і при цьому турбувати своїх українських громадян.

Ми, українці в Канаді, складали також наші жертви саме на цю площу і тому сподіємося, що Ви, Ексцеленціє, подбаєте, щоб цей розпорядок скасувати, про що дуже просимо.

З високою пошаною:

Українське Просвітне Т-во ім. Т. Шевченка, Парохія Гр.-Катол. Церкви св. о. Николая, Українське Запомогове Т-во „Взаїмна Поміч".

ПИСЬМО ВІДДІЛУ Т-ВА „ВЗАЇМНА ПОМІЧ" У ДЖЕРАЛДЖОН, ОНТ.

Відділ Т-ва „Взаїмна Поміч" у Джералджон у свому письмі до премієра Складковського підкреслює те, що між іншими теж і канадійські українці складали жертви на Український Город у Львові, щоб українська молодь мала свій спортовий майдан, і хоч розуміє, що військова влада, яка вивласнює площу Сокола-Батька, може потребувати такого обєкту, то всеж вірить, що премієр Складковський зробить усе можливе, щоб українська молодь того купленого за всенародні збірки спортового майдану не втратила.

ТЕЛЄҐРАМА ВІДДІЛУ „ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ" У ФОРТ ВІЛЛІЯМ, ОНТ.

Відділ Т-ва „Взаїмна Поміч" у Форт Віллійм, Онт., що нараховує 300 членів, надіслав до премієра Складковського протест проти вивласнення „Українського Городу" у Львові.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Віторок, 17. (5.) липня 1888.

ПАМЯТНИК ВОЛОДИМИРОВІ БАРВІНСЬКОМУ.

„Памятник для пок. Вол. Барвінського стане на личаківському кладовищі готовий аж 1-го жовтня 1889. р. Поставлення памятника передав памятниковий комітет контрактом з дня 16-го липня ц. р. артистові-різьбареві, п. Ст. Левандовському, землякові з України і людині, що сьогодні на полі різьбарської штуки заслужив собі широку славу та кілька золотих медаль.

МАЛЮЮТЬ КАПЛИЦЮ СВ. НИКОЛАЯ В ПЕРЕМИШЛІ.

„Львівський маляр, п. Теофіль Копистинський, працює від довшого часу при каплиці св. Николая, якої малювання передала йому тутешня гр.-кат. капітула."

ПЕРЕД СТРІЧЕЮ НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ З ЦАРЕМ

Петербург, 17. липня. „Журналь де Ст. Петербург" витає цісаря дуже симпатично і доказує, що стріча монархів може тільки причинитися до скріплення мирної політики. Стріча відбудеться 19-го ц. м. і цісар Вільгельм побуде в Росії 3 дні.

СНІГИ І МОРОЗИ В ЛИПНІ.

„В Каринтії, в тамошніх горах, упали обильні сніги. В Карконошах коло найвищого верха т. зв. Шнеекопе лютилася вночі з дня 11-го на 12-го липня страшна снігова заметіль при двох ступнях морозу. Коли тамошні мешканці пробудилися ранком, побачили всюди значні верстви снігу. Навіть проміні сонця не змогли за одну добу стопити всього того снігу. Не диво, що — як пишуть — на дорозі біля Шебрав, на Моравї, замерз цими днями якийсь 60-літній чоловік. Гарний липень, нема що й казати."

Відгук краю на декларацію УНДО з 7. V. ц. р.

ПОВІТОВА ПОЛІТИЧНА НАРАДА В НАДВІРНІЙ.

Дня 29. червня ц. р. відбулася в Надвірній повітова політична нарада УНДО, в якій взяло участь коло 200 делеґатів громад Надвірнянщини, Делятинщини та Солотвинщини. Нараду відкрив та обняв її провід голова Повітового Народнього Комітету УНДО д-р Микола Николайчук, секретарював м-р Мисюк. Посол Завадикут зясував зібраним теперішнє політичне і господарське положення українського народу, а головний секретар УНДО д-р Ф. Свістель обговорив орґанізаційні справи партії. Опісля м-р Мисюк відчитав зібраним відому декларацію Центрального Комітету УНДО з 7. травня ц. р., яку зібрані приняли однодушно. По рефератах переведено живу дискусію, в якій забирали голос: пп. Мирослав Гнип, Михайло Бойчук з Камінного, п-і Лиликова, Михайло і Дмитро Деманчук та п. Михайло Волинський з Надвірної, Михайло Кепещук з Переросля, Іван Плавинський з Грабівця, Микола Гладиш із Стримби, М. Гаврищук з Фиткова, д-р Банах та інші.

По дискусії ухвалено однодушно резолюції з протестом проти безпідставної відмови адміністраційною владою дозволу на набування нерухомостей у надвірнянському повіті в хосен українського населення, зокрема проти відмови набуття нерухомости в хосен греко-катол. парохії в Надвірній; проти неприймання українських працівників до праці та проти вимагання від кандидатів до праці чи то в публичній чи в приватній службі зміни віри та народности; проти утруднювання та навіть унеможливлювання українським родинам плебісцитової акції за українською мовою навчання у вселюдних школах та проти заборони уладжування дитячих садків для української дітвори. Крім цього повітова нарада УНДО в Надвірній візвала все свідоме громадянство надвірнянського повіту згуртуватися в орґанізації УНДО; далі візвано всіх громадських, волосних і повітових українських радних зорганізувати окремі українські клюби та непохитно заступати інтереси українського місцевого громадянства; вкінці рішено посилити гасло „Свій до свого" і в кооперації на селах і супроти приватного купецтва по містах.

Нараду закінчено відспіванням національного гимну.

ПОЛІТИЧНА НАРАДА В ЗБОРОВІ.

Дня 4. липня ц. р. відбулася в Зборові заходом Повітового Народнього Комітету повітова нарада УНДО при участи понад 200 запрошених делеґатів зпоміж селян, духовенства і світської інтеліґенції з поодиноких сіл Зборівщини (з винятком Залозеччини, яка мала свою повітову нараду кілька днів передтим). З винятком містечка Поморян зявилися на нараду делеґати з кожного села Зборівщини та з тих бережанських сіл, що тяготіють до Зборівщини. Нараді проводив голова Повітового Народнього Комітету УНДО м-р Стефанишин, адвокат у Зборові, запрошуючи до президії о. Романа Ганаса зі Зборова, Осипа Іванція з Озірни і Степана Кругляка з Хоростця. Секретарював п. Петро Рак. В нараді взяли участь: посол Золочівської Землі Володимир Кузьмович і посол зборівської округи д-р Степан Біляк.

Посол Кузьмович представив загально теперішнє політичне положення і, навязуючи до декларації Ц. К. УНДО з 7. травня, візвав запестати міжпартійну боротьбу, сконсолідувати всі національні сили і розбудовувати наші національні установи, культурно-освітні, господарські і політичні. Опісля промовляв посол д-р Біляк, який склав звідомлення з діяльности Української Парляментарної Репрезентації та спинився над явищами нашої політичної дійсности.

По тих рефератах вивязалася жива дискусія, в якій забирали голос: о. Ганас Роман, Семен Рубас, Наливайко, о. Хабурський, п. Тимкевичева, о. Гулей, Пташник, Ходаківський, Будний, о. Савчук, Масний, Луцишин, Коцур, Моравський, Далик, Лакомський, Хомишин, Турчак, Рак, як делеґати з поодиноких місцевостей.

На внесок о. Романа Ганаса ухвалено одноголосно резолюції з апробатою декларації УНДО з 7. травня та з вимогою територіяльної автономії на землях заселених у більшості українцями. Зокрема ухвалено домагатися рівних для українців прав у самоуправі, пошанування української мови, буджетування на українські національні цілі, приймання українців до праці в державних і самоуправних установах та права набування землі з парцеляції. Також ухвалено: запротестувати проти того, що право до праці можуть набути тільки ті, які змінять обряд і покинуть свою віру та проти вивласнення площі Сокола-Батька, яка є майном цілого народу і не може бути продана ані заміняна; домагатися реактивування української ґімназії в Тернополі і заснування українського університету у Львові; домагатися припинення ревіндикації церков, які є власністю греко-католицької і православної Церкви; запротестувати проти закриття органами влади Т-ва „Сила" і Т-ва „Союз Українок" та домагатися привернення права навчання релігії в публичних школах тим парохам, яким це право відібрано; запротестувати проти того, що в селі Махнівцях у домівці читальні „Просвіти" державна поліція забрала українські вишивки і вимагати їх звороту. Вкінці зібрані запротестували проти закриття і припинення діяльности читалень „Просвіти" в Гарбузові, Серевирах і Бліху та кружка „Рідної Школи" в Гарбузові.

Нараду закінчено відспіванням національного гимну.

ПОВІТОВІ ЗБОРИ УНДО У СТАНИСЛАВОВІ.

Дня 7. липня ц. р. відбулися у Станиславові в салі „Сокола" повітові сходини активу УНДО Станиславівщини. На нараду допущено також прихильників інших національних українських політичних уґрупувань. На збори прибуло коло 350 делеґатів, представників понад 20 сіл станиславівського повіту.

Зібрання отворив заст. голови Повітового Народнього Комітету УНДО у Станиславові д-р Микола Бих. До президії Збори покликали: радн. інж. Володимира Дутку як провідника, п. Амалію Рублеву, Панька Сворака з Підпечар як членів і м-ра Ярослава Ясеницького як секретаря.

Перший промовив сен. О. Луцький, який зясував сучасне політичне положення українського народу на всіх його землях. Зокрема докладно зясував наше політичне положення в Польщі і політику УНДО. З черги сен. д-р Антін Горбачевський виголосив реферат про праці Української Парляментарної Репрезентації в польських законодатних палатах. Вкінці ред. З. Пеленський обговорив найближчі орґанізаційні завдання УНДО.

По рефератах вивязалася дискусія, в якій забирали слово: Микола Пилипчак з Радча, Петро Рогатинський зі Станиславова, д-р Микола Бих зі Станиславова, Долішній Дмитро з Колодіївки, І. Березовський зі Станиславова. Досить аґресивно виступив репрезентант Фронту Національної Єдности п. Петро Рогатинський. Всеж по вияснениях змодифікував своє становище так, що присутні насалі фронтовики разом з цілим збором голосували солідарно за підтримкою автономічної декларації УНДО, ухваленої Центральним Комітетом дня 7. травня ц. р.

Крім того Збори ухвалили одноголосно протест проти розвязання Товариства „Сила" і „Союзу Українок", проти вивласнення площі Сокола-Батька та проти відомих антиукраїнських виступів у Золочеві та Радехові.

Політичний рівень Зборів був дуже високий. Треба підкреслити факт, що на салі зявилися не принагідні люди, але таки справді свідомі та активні делеґати Станиславова. Приємно вражав факт, що всі присутні мали ювилейні відзнаки „Просвіти", перевязані крепою на знак жалоби по бл. п. ґенералі Мироні Тарнавському. Особливо рішуче висловили Збори побажання, щоб проводи українських національних політичних угрупувань намагалися за всяку ціну дійти до порозуміння та обєднання. Ухвалено теж резолюцію в цьому дусі.

В пізніх пополудневих годинах закінчено Збори відспіванням національного гимну.

бaєте, щоб цей розпорядок уневажнити, про що дуже просимо.

З правдивою пошаною

Українське Запомогове Товариство „Взаїмна Поміч", відділ ч. 20, Венкувер.

ПИСЬМО УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ У КЕНОРІ, ОНТ.

Ваша Ексцеленціє!

З часописів довідалися ми, що влада в Польщі зажадала, щоб українці відступили доконче Український Город у Львові для її потреб.

Знаємо, що на купно тієї землі, одинацять моргів, українці вже 25 літ складали і складають датки, щоб українська молодь мала свій спортовий майдан, на якому моглаб скріпляти своє здоровля спортом і руханкою. Тепер малаб українська молодь втратити цей майдан на приказ уряду.

Такий приказ викликав тут у Канаді велике здивування. У Львові є багато свобідного простору, який влада може купити на свої цілі, і не потребує позбавляти українську молодь її майдану і при цьому турбувати своїх українських громадян.

Ми, українці в Канаді, складали також наші жертви саме на цю площу і тому сподіємося, що Ви, Ексцеленціє, подбаєте, щоб цей розпорядок скасувати, про що дуже просимо.

З високою пошаною:

Українське Просвітнє Т-во ім. Т. Шевченка, Парохія Гр.-Катол. Церкви св. о. Николая, Українське Запомогове Т-во „Взаїмна Поміч".

ПИСЬМО ВІДДІЛУ Т-ВА „ВЗАЇМНА ПОМІЧ" У ДЖЕРАЛДЖОН, ОНТ.

Відділ Т-ва „Взаїмна Поміч" у Джералджон у своєму письмі до премієра Складковського підкреслює те, що між іншими теж і канадійські українці складали жертви на Український Город у Львові, щоб українська молодь мала свій спортовий майдан, і хоч розуміє, що військова влада, яка вивласнює площу Сокола-Батька, може потребувати такого обєкту, то всеж вірить, що премієр Складковський зробить усе можливе, щоб українська молодь того купленого за всенародні збірки спортового майдану не втратила.

ТЕЛЕҐРАМА ВІДДІЛУ „ВЗАЇМНОЇ ПОМОЧІ" У ФОРТ ВІЛЛІЯМ, ОНТ.

Відділ Т-ва „Взаїмна Поміч" у Форт Віллійм, Онт., що нараховує 300 членів, надіслав до премієра Складковського протест проти вивласнення „Українського Городу" у Львові.

Що писало „Діло" 50 рэків тому.

Вівторок, 17. (5.) липня 1888.

ПАМЯТНИК ВОЛОДИМИРОВІ БАРВІНСЬКОМУ.

„Памятник для пок. Вол. Барвінського стане на личаківському кладовищі готовий аж 1-го жовтня 1889. р. Поставлення памятника передав памятниковий комітет контрактом з дня 16-го липня ц. р. артистові-різьбареві, п. Ст. Левандовському, землякові з України і людині, що сьогодні на полі різьбарської штуки заслужив собі широку славу та кілька золотих медаль.

МАЛЮЮТЬ КАПЛИЦЮ СВ. НИКОЛАЯ В ПЕРЕМИШЛІ.

„Львівський маляр, п. Теофіль Копистинський, працює від довшого часу при каплиці св. Николая, якої малювання передала йому тутешня гр.-кат. капітула."

ПЕРЕД СТРІЧЕЮ НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ З ЦАРЕМ

Петербург, 17. липня. „Журналь де Ст. Петербург" витає цісаря дуже симпатично і доказує, що стріча монархів може тільки причинитися до скріплення мирної політики. Стріча відбудеться 19-го ц. м. і цісар Вільгельм побуде в Росії 3 дні.

СНІГИ І МОРОЗИ В ЛИПНІ.

„В Каринтії, в тамошніх горах, упали обильні сніги. В Карконошах коло найвищого верха т. зв. Шнекоппе лютилася в ночи з дня 11-го на 12-го липня страшна снігова заметіль при двох ступнях морозу. Коли тамошні мешканці пробудилися ранком, побачили всюди значні верстви снігу. Навіть проміні сонця не змогли за одну добу стопити всього того снігу. Не диво, що — як пишуть — на дорозі біля Шебрає, на Мораві, замерз цими днями якийсь 60-літній чоловік. Гарний липень, нема що й казати."

Відгук краю на декларацію УНДО з 7. V. ц. р.

ПОВІТОВА ПОЛІТИЧНА НАРАДА В НАДВІРНІЙ.

Дня 29. червня ц. р. відбулася в Надвірній повітова політична нарада УНДО, в якій взяло участь коло 200 делеґатів громад Надвірнянщини, Делятинщини та Солотвинщини. Нараду відкрив та обняв її провід голова Повітового Народнього Комітету УНДО д-р Микола Николайчук, секретарював м-р Мисюк. Посол Завадовський засвяв зібраним теперішнє політичне і господарське положення українського народу, а головний секретар УНДО д-р Ф. Свістель обговорив орґанізаційні справи партії. Опісля м-р Мисюк відчитав зібраним відому декларацію Центрального Комітету УНДО з 7. травня ц. р., яку зібрані приняли однодушно. По рефератах переведено живу дискусію, в якій забирали голос: пп. Мирослав Ґнип, Михайло Бойчук з Камінного, п-і Лиликова, Михайло і Дмитро Деманчук та п. Михайло Волинський з Надвірної, Михайло Кепещук з Переросля, Іван Плавинський з Грабівця, Микола Гладиш із Стримби, М. Гаврищук з Фиткова, д-р Банах та інші.

По дискусії ухвалено однодушно резолюції з протестом проти безпідставної відмови адміністраційною владою дозволу на набування нерухомостей у надвірнянському повіті в хосен українського населення, зокрема проти відмови набуття нерухомости в хосен греко-катол. парохії в Надвірній; проти неприймання українських працівників до праці та проти вимагання від кандидатів до праці чи то в публичній чи в приватній службі зміни віри та народности; проти утруднювання та навіть унеможливлювання українським родинам плебісцитової акції за українською мовою навчання у вселюдних школах та проти заборони уладжування дитячих садків для української дітвори. Крім цього повітова нарада УНДО в Надвірній візвала все свідоме громадянство надвірнянського повіту згуртуватися в орґанізації УНДО; далі візвано всіх громадських, волосних і повітових українських радних зорґанізувати окремі українські клюби та непохитно заступати інтереси українського місцевого громадянства; вкінці рішено поширити гасло „Свій до свого" і в кооперації на селах і супроти приватного купецтва по містах.

Нараду закінчено відспіванням національного гимну.

ПОЛІТИЧНА НАРАДА В ЗБОРОВІ.

Дня 4. липня ц. р. відбулася в Зборові заходом Повітового Народнього Комітету повітова нарада УНДО при участи понад 200 запрошених делеґатів зпоміж селян, духовенства і світської інтеліґенції з поодиноких сіл Зборівщини (з винятком Залозеччини, яка мала свою повітову нараду кілька днів передтим). З винятком містечка Поморян зявилися на нараду делеґати з кожного села Зборівщини та з тих бережанських сіл, що тяготіють до Зборівщини. Нараді проводив голова Повітового Народнього Комітету УНДО м-р Стефанишин, адвокат у Зборові, запрошуючи до президії о. Романа Ганаса зі Зборова, Осипа Іванція з Озірни і Степана Кругляка з Хоростця. Секретарював п. Петро Рак. В нараді взяли участь: посол Золочівської Землі Володимир Кузьмович і посол зборівської округи д-р Степан Біляк.

Посол Кузьмович представив загально теперішнє політичне положення і, навязуючи до декларації Ц. К. УНДО з 7. травня, візвав запрестати міжпартійну боротьбу, сконсолідувати всі національні сили і розбудовувати наші національні установи, культурно-освітні, господарські і політичні. Опісля промовляв посол д-р Біляк, який склав звідомлення з діяльности Української Парляментарної Репрезентації та спинився над явищами нашої політичної дійсности.

По тих рефератах вивязалася жива дискусія, в якій забирали голос: о. Ганас Роман, Семен Рубас, Наливайко, о. Хабурський, п. Тимкевичева, о. Гулей, Пташник, Ходаківський, Будний, о. Савчук, Масний, Луцишин, Коцур, Моравський, Далик, Лакомський, Хомишин, Турчак, Рак, як делеґати з поодиноких місцевостей.

На внесок о. Романа Ганаса ухвалено одноголосно резолюції з апробатою декларації УНДО з 7. травня та з вимогою територіяльної автономії на землях заселених у більшості українцями. Зокрема ухвалено домагатися рівних для українців прав у самоуправі, пошанування української мови, буджетування на українські національні цілі, приймання українців до праці в державних і самоуправних установах та права набування землі з парцеляції. Також ухвалено: запротестувати проти того, що право до праці можуть набути тільки ті, які змінять обряд і покинуть свою віру та проти вивласнення площі Сокола-Батька, яка є майном цілого народу і не може бути продана ані заміняна; домагатися реактивування української ґімназії в Тернополі і заснування українського університету у Львові; домагатися припинення ревіндикації церков, які є власністю греко-католицької і православної Церкви; запротестувати проти закриття орґанами влади Т-ва „Сила" і Т-ва „Союз Українок" та домагатися привернення права навчання релігії в публичних школах тим парохам, яким це право відібрано; запротестувати проти того, що в селі Махнівцях у домівці читальні „Просвіти" державна поліція забрала українські вишивки і вимагати їх звороту. Вкінці зібрані запротестували проти закриття і припинення діяльности читалень „Просвіти" в Гарбузові, Серверах і Бліху та кружка „Рідної Школи" в Гарбузові.

Нараду закінчено відспіванням національного гимну.

ПОВІТОВІ ЗБОРИ УНДО У СТАНИСЛАВОВІ.

Дня 7. липня ц. р. відбулися у Станиславові в салі „Сокола" повітові сходини активу УНДО Станиславівщини. На нараду допущено також прихильників інших національних українських політичних уґрупувань. На збори прибуло коло 350 делеґатів, представників понад 20 сіл станиславівського повіту.

Зібрання отворив заст. голови Повітового Народнього Комітету УНДО у Станиславові д-р Микола Бих. До президії Збори покликали: радн. інж. Володимира Дутку як провідника, п. Амалію Рублеву, Панька Сворака з Підпечар як членів і м-ра Ярослава Ясеницького як секретаря.

Перший промовив сен. О. Луцький, який зясував сучасне політичне положення українського народу на всіх його землях. Зокрема докладно зясував наше політичне положення в Польщі і політику УНДО. З черги сен. д-р Антін Горбачевський виголосив реферат про праці Української Парляментарної Репрезентації в польських законодатних палатах. Вкінці ред. З. Пеленський обговорив найближчі орґанізаційні завдання УНДО.

По рефератах вивязалася дискусія, в якій забирали слово: Микола Пилипчак з Радча, Петро Рогатинський зі Станиславова, д-р Микола Бих зі Станиславова, Долішній Дмитро з Колодіївки, І. Березовський зі Станиславова. Досить аґресивно виступив репрезентант Фронту Національної Єдности п. Петро Рогатинський. Всеж по вияснениях змодифікував своє становище так, що присутні на салі фронтовики разом з цілим збором голосували солідарно за підтримкою автономічної декларації УНДО, ухваленої Центральним Комітетом дня 7. травня ц. р.

Крім того Збори ухвалили одноголосно протест проти розвязання Товариства „Сила" і „Союзу Українок", проти вивласнення площі Сокола-Батька та проти відомих антиукраїнських виступів у Золочеві та Радехові.

Політичний рівень Зборів був дуже високий. Треба підкреслити факт, що на салі зявилися не принагідні люди, але таки справді свідомі та активні делеґати Станиславова. Приємно вражав факт, що всі присутні мали ювилейні відзнаки „Просвіти", перевязані крепою на знак жалоби по бл. п. ґенералі Мироні Тарнавському. Особливо рішуче висловили Збори побажання, щоб проводи українських національних політичних уґрупувань намагалися за всяку ціну дійти до порозуміння та обєднання. Ухвалено теж резолюцію в цьому дусі.

В пізніх пополудневих годинах закінчено Збори відспіванням національного гимну.

Сторінка без політики.

„Вік-енд“ великого міста.

Залопотіли сильними крилами дикі качки над Спревою, плюснули зтиха дрібні хвилі і в мить понесли ранішній привіт у сонними ще мріями сповите місто. Здригнулися шепотом кучерявих дерев малі вулички, простяглись у пружну лінію головні артерії, — позіхнув дужим віддихом зелених легенів Зоольоґічний Сад і Берлін звільна розплющив очі. Пригорнувся до нього бадьорий, літній ранок, і положив ніжно на твердому обличчі іскристий росою, теплий цілунок. Засміявся під вусом сірий велитень, простягнув жилаві руки і мозолистими долонями ловить тремке проміння сонця та повними жменями кидає золоті колосочки, однаково у венецькі вікна новітніх домів чи у віконниці старих камяниць. І враз веселим гуркотом підстрибують угору пасманисті завіси, виглядають простісінько в небо прижмурені очі і вже мельодією блакитною та гнучкою линє по всьому місті чарівне слово „Вохененде, Вохененде!“

Зчинився гамір. Місто ожило, та не життям трудовим і буденним, не одноманітним скавулінням фабричних сирен, але барвистими людськими струмками, що пливуть з поспіхом відосередньою силою, начеб хотіли якнайшвидше видістатись із бетоново-залізних кліщів міста. Усіх — старих, молодих, багатих чи бідаків веде одно непереможне бажання у простір — зелений і безмежний — у ліс живицею запашний, — на воду.

Рівними та пливкими пасмами котиться безліч роверів, багато з них має кошичок зпереду, що в ньому мама везе маленьку дитину, до сідла прикріплений наплечник з прогульковим виряддом. Ідуть і їдуть, як нестримна хвиля наколесницького райду. А по ховзьким як скло асфальті лише мигають лімузини Фордів і Шевролетів та здалека повівають у них хоруговки сільських хустинок, що ними свої головки завязують берлінські елеґантки. У нас також хустини виперли вже вигідні і „лицеві“ пільотки.

Одні прогульковці стрічаються у підземельних залізницях, або в омнібусі, інші спішать до пристані над Спревою, щоб неділю провести з веслом у руці на каюку або на чердаку пароплаву. Мало хто залишається в хаті, бо навіть хворих вивозять візками за місто, хочби до підміських городців, що наче оздоровні оази розкинені по периферіях, головно у фабричних осередках. Бо у неділю сонце світить для всіх. І всіх приймає молоде літо, росіпшне, румяне, як жниця, що у квітчастій хустині йде між житами.

„Сила завдяки втісі“ — таке гасло лунає по всій сьогоднішній Німеччині. І тоді, коли у нас нудьгою минеться недільне пополудне і сном важким притьмарена вся хата, (декого витягають зпід його влади лиш атракційні футбольні змагання!) на Заході — півтора дня після тижневої праці — славний анґлійський „вікенд“, є радісним закінченням робочого тижня, скріпленням фізичних і духових сил у цілющому джерелі вільної природи.

І щойно, коли сонце вже ляже за обрієм спочивати і у фіолетову тінь западеться день, — коли хвилястою арабескою неонів розцвите велике місто, тоді його мешканці вертаються до дому життєрадісні, з блисками міді на осмаленім тілі і з очима повними зелені та сонця.

А ввечір збирається у берлінському Курфірстендам елеґантний світ і на тарасах каварень, що тонуть у квітах пишних орхідей і рододендронів при склянці віски або „баварського“, розказують собі враження перебутого дня. Мрійливе танґо закінчує тужним і неспокійним фіналом чудові переживання „вікенду“.

М. Пастернакова.

Може не знаєте, що...

Про останню велику війну люди написали 100.000 книжок. Це добра тема для вченої студії для когось, хто хоче познайомитися з „цілою літературою предмету“.

У Британійському Музею у Льондоні є атляс на 2 метри. Кажуть, що це найбільша книга у світі.

У Льондоні є клюб противників цілунку. У ньому самі жінки. Їм не вільно цілувати жінок. Мужчин вільно.

У париському музею Лювр є дорогоцінна мапа Франції. Її тло з яспісу, головні міста із самоцвітів, ріки із плятини, кордони округ блищать від діямантів.

Винайшли спосіб на голубів, щоб вони не літали. Їх яйця підкладають куркам; так уроджені голубята не мають сили голубиних крил.

Бернард Шов, відомий анґлійський драматург, не має ніяких ліній на руках.

——o——

Скринька, що відкриває правду.

При університеті в Шікаґо є окрема наукова лябораторія, де перевіряють злочинців, чи вони кажуть правду. Роблять це не якимсь психольоґічним допитом, а таки апаратом званим „Поліграфом Кілера“ або „детектором брехні“. Його винайшов професор Леонар Кілер із правничого факультету.

Журналіст, який описує дослід того апарату, каже, що ввійшовши до лябораторії, сів на фотель, де заложили йому якийсь прилад і відповідав на запити:

— Чи ви їли нині снідання?

— Так.

— Чи ви приїхали до Шікаґо поїздом?

— Так.

— Чи ви завсіди у згоді зі своїми видавцями?

— Так.

Остання відповідь була брехнею. „Ніодин автор — каже Генрі Прінґль, що описує це — не може жити завсіди у згоді з видавцями.“ Поліграф зазначив тільки невеличкий відхил стрілки.

Приплив і відплив крови.

На якій засаді побудований цей нібито фантастичний винахід? Фізіольоги та психольоґи знають віддавна, що коли людина хвилюється, тоді в її тілі відбуваються зміни. Самі відчуваємо, коли з сорому, обурення чи вінковости „кров ударяє нам до голови“, від страху „мурашки пробігають по тілі“. Поліграф Кілера саме записує такі зміни прискореного віддиху, живчика, ріжного тиску крови. Коли людина на хвилину завагається — це відбивається відповідною реакцією всередині орґанізму. У згаданій лябораторії досі дослідили 20.000 осіб і за кожним разом із можливою точністю могли перевірити, чи хто каже правду. Поліція стейту Мічіґену, Пенсильванії, Беркелей, Пальо Ато, Чінчінаті і Род Айленд уживає поліграфу, щоб добути правду від злочинців.

Закон дозволяє мовчати.

Усе-ж досі нікого не змушують зізнати перед цим небезпечним інструментом і не вживають його як доказового свідка проти обвинувачених на суді. Обвинувачений може покликатися на закон, що дозволяє йому мовчати — про себе. Але хто відмовляється від поліграфу, то кидає на себе непевне світло. Більшість людей переконана, що вони можуть ошукати малу чорну скриночку, коли ошукують людей. Ще інші гадають, що ухильчиві відповіді не пояснюють дослідникам нічого. А проте всередині орґанізму кров реаґує на запити без огляду на те, що людина відповідає — хіба, що вона взагалі не слухалаб запитів і не думалаб. На 100 досліджених осіб 75 починає признаватися добровільно до вини, коли бачить, що апарат їх демаскує.

Як ловлять брехуна.

Ось приклад: Вломник увійшов до хати і несподівано господар застав його при „роботі“. Вломник хотів вискочити вікном, але там були спущені стори. Він кинувся до дверей і застрілив господаря. На другий день поліція зловила пять підозрілих. Усі протестували, що вони невинні. Їх поставили перед поліграф. Їм ставили питання не про вбивство, а такі собі звичайні як: „Чи ви маєте у себе дома тяжкі стори на вікнах?“ Кожний з них був нервовий, але ніодин не хвилювався спеціяльно. Два дні пізніше зловили ще двох підозрілих. Один не виглядав на брехуна, другий відповідав сміливо і рівно. Йому поставили нараз такі запити: „Чи ви пробували розбити касу“, „Чи ви вбили чоловіка?“ Обвинувачений заперечив рішуче, але поліґраф зрадив його. Побачивши доказ — якусь „лінію брехні“, він признався.

Непоказний апарат.

Як виглядає цей страшний апарат? Маленька скринька стоїть у тихому покою з машиною. Дослідженому привязують до рамени тубу, подібно як при досліді тиску крови. Другу тубу т. зв. пневмоґраф прикладають до грудей. Тубки злучені з малими металевими шитами, де є дві вказівки. Зміни тиску крови та віддиху відбиваються значками, наче голкою на грамофоновім кружку. Людина, що хоче стримати небажане слово — мимоволі робить внутрішнє зусилля. Душевна реакція звязана тут тісно з фізичною. Власники банків уживають поліграфу, щоб перевірити чесність своїх урядовців. Залежно від зручности оператора поліґраф може давати зовсім несподівані висліди, як у тій забаві, де самі відповіді „так“ і „ні“ доводять того, що питає, до відгадання найскладніших задуманих предметів.

Страшні наслідки.

Коли пропали якісь великі гроші, поліційний аґент бере попросту мапу, розкладає її перед обвинуваченими і питається: „Чи ті гроші сховані тут?“ показуючи в ріжних місцях. Чим більше буде наближуватися палець до небезпечного місця, тим трудніше буде злодієві заволодіти собою. А все-ж судівництво ще не вживає цього винаходу. У славному процесі злочинця Бруна Гартмана, його жінка згодилася відповідати перед поліґрафом, але після першої відповіди, коли ствердили, що вона каже неправду, вона сама просила, щоб її звільнити від дальшого допиту. Можна уявити собі, яка революція почалась би у школі та дома, якби вчителі і батьки вживали такої чорної скриньки, щоб довідатися правди. Неодне подружжя розлетілоб би теж першого дня, якби замість радіо скриньки поставили таку правдомовну скриньку. Та ще частіше скринька розлетілась би по[illegible] від удару невдоволених.

——o——

СТОЛІТТЯ ЖНИВАРКИ.

Цього року минуло 100 літ від хвилі, коли в 1838-ому році молодий фармер у Злучених Державах Північної Америки, на прізвище Мек Кормік, винайшов першу жниварку і почав нею працювати. Як кожний перший винахід так і жниварка Мека Корміка не працювала якслід. Мек Кормік не зражувався цим і великою впертістю працював над тим, щоб усунути всі недостачі та завести нові удосконалення. Він осягнув свою ціль, коли президент Лінкольн наказав завести жниварки у всіх стейтах Злучених Держав, де працювали фармери. Мек Кормік умер в 1884 р.

——o——

БАЛТИК ОГРІВАЄ ЦІЛУ ПІВНІЧНУ ЕВРОПУ

Чому у прибалтійських країнах буває незвичайно тепла осінь? Це цікаве питання висвітлив шведський метеорольоґ Андерс Анґштрем, який вернувся цими днями з наукової подорожі на кораблі „Скаґерак“, призначеному до обсервації кліматичних змін на Балтійському морі. На думку Анґштрема, довгі і теплі осени, що панують на балтійському побережжі, спричинюють прикмети морської води, яка втягає в себе та зберігає довший час велику кількість сонячного тепла. Шведський метеорольоґ подає, що тепло, яке виділяє Балтик, огріваючи надбережні країни, рівняється теплу, яке витворюється при спаленні 10 міліярдів тонн вугля річно. На весну і влітку кожний метер поверхні води абсорбує багато сотень тисяч кальорій сонячного тепла, яке виділяє потім у часі осени. Проф. Анґштрем перевів також цікаві досліди в ділянці радіоактивности сонячного проміння та спромоги води втягати в себе тепло.

ВЕСЕЛЕ

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ЗВІР

Лекція зоольоґії у народній школі. Учитель питається, які дикі звірі є в Африці. [illegible] забув згадати носорога.

— Ти забув іще одно звіра, [illegible] безпечне... но... має ріг на переді.

— Автомобіль!

——o——

Така політика небезпечна для держави й обох народів.

ПРОМОВА СЕН. ОСТАПА ЛУЦЬКОГО, ВИГОЛОШЕНА НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ СЕНАТУ, 14-го ЛИПНЯ Ц. Р. В ДИСКУСІЇ НАД УРЯДОВИМ ЗАКОНОПРОЕКТОМ ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ДОГОВОРУ З АПОСТОЛЬСЬКОЮ СТОЛИЦЕЮ У СПРАВІ ПОУНІЯТСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ, ЦЕРКОВ ТА КАПЛИЦЬ.

Висока Палато! Великий біль і великий смуток охоплює мене у цій хвилині, коли маю промовляти у Високій Палаті у справі, що стоїть на порядку наших нарад в часі, коли Висока Палата має затвердити договір з дня 20-го червня ц. р. між Апостольською Столицею і Річипосполитою Польською у справі поуніятських земель, церков та каплиць.

Цей законопроект діткнув боляче цілу українську людність на Холмщині, і Підляшші, людність, яка від початку християнської культури на Руси аж до кінця XVI-го століття належала до православної Церкви, потім внаслідок історичних випадків перейшла до католицької уніятської Церкви, вкінці коло рр. 1870 і 1875 внаслідок безоглядної російської політики знову перейшла на православне віроісповідання. Це перейшла, очевидна річ, нераз серед болючих хвилювань, відомих вам, панове, бо відбилися вони широким відгомоном у цілому католицькому, зокрема польському громадянстві. Для нашої людности тих земель, що всеж зжилася вже з православним віроісповіданням, з вірою, яка, підкреслюю це, до шіснацятого століття була вірою її дідів і прадідів, наслідки цього закону болючі тому, що у її правному переконанні церковна земля належить до вірних, має служити релігійному культові, що його той нарід за ввесь час своєї історії зберігає. Але з формально-юридичного становища наші брати українці православного віроісповідання, читаючи чи чуючи, що тепер ті землі, як поуніятські, мають перейти на власність римокатолицького Костела, не можуть чейже не бачити факту, що в межах польської держави друга частина українців творить саме ту уніятську Церкву, яка згідно з правним переконанням нашої людности мала би хіба найбільше навіть формально-юридичне право до тих дібр, колись дібр уніятської Церкви. Бо всі знаємо, що уніятська Церква була правною одиницею, була предметом права, а тепер її майно переходить до католиків, але в кожному разі іншого обряду, до якого поуніятські церкви та їх маєтки ніколи не належали.

КОНСТИТУЦІЯ ЗАБЕЗПЕЧУЄ СВОБОДУ ВІРИ.

Ми, українці з давньої Галицької Руси, — католики, хоч і розуміємо біль наших православних братів, які тепер у багатьох випадках залишаються без церков, без майна тих церков, без змоги відправляти богослуження і виховувати в тому культі свої діти, то всеж ми, як католики з переконання, як люди конструктивної думки, знаючи що значить для нас захід і західно-християнська культура, напевно не належимо до тих, що навіть у тій болючій для нашого народу хвилині, хотіли би в чомунебудь підважити авторитет Апостольської Столиці. Хоча маємо сумніви щодо справедливости цього закону, то всеж біль не понесе нас так далеко, щоб ми при тій нагоді зверталися проти авторитету Апостольської Столиці. Але не можемо у цій хвилині поминути дуже болючих фактів, які безпосередньо не вяжуться з наслідками цього закону, але розпалюють болісний фактичний стан, який цей закон хоче правно утривалити. Але правний стан є направду такий, що конституція Річипосполитої, стара і нова, понад всякий сумнів забезпечує всім громадянам свободу відправляти богослуження, виконувати релігійні практики, словом — свободу віри. Також обовязуючі тимчасові приписи про відношення уряду до православної Церкви у Польщі постановляють зовсім виразно у ст. 16-тій, що уряд забезпечує вірним, які належать до православної Церкви в Польщі, згідно зі ст. ст. 111 і 114 конституції з 17. березня 1921 р. свободу відправляти прилюдні богослуження і виконувати релігійні практики. У ст. 18-тій цих приписів сказано: „Уряд дбатиме, щоб наука релігії для учнів православного віроісповідання у прилюдних школах була обовязкова та щоб її викладали в матірній мові учнів". Ст. 17-та каже, що уряд забезпечує православному духовенству в Польщі право користуватися святинями, які йому призначать. А тимчасом що діється? Як сказав п. референт, в роках 1918—1920 на Холмщині і Підляшші наша людність православного віроісповідання мала коло 370 православних церков. У тих перших роках відродженої Річипосполитої ця людність втратила з 370 своїх церков коло 320, з цього більш-менш половину перемінили на римо-католицькі костели, хоча в минулих століттях ці церкви ніколи не були римо-католицькими або як були, то в дуже нечисленних випадках. Православні церкви перебудовано на людові доми, решту замкнено. Залишилося тільки невеличке число чинних церков. Без церков залишилися місцевости, що мають 1000 до 2.000 православної людности. Коли православна людність втратила церкви й етатову забезпеку праці своїх душпастирів, у багатьох випадках звернулася до зверхників своєї церкви з проханням, щоб прислали їм священиків, які вже не будуть на державному етаті, але людність буде їх сама утримувати. Православний митрополит у багатьох випадках висилав людям душпастирів, яких вони домагалися. Вони мешкали в сільських хатах і несли поміч та релігійну потіху людности, яку в чималій мірі внаслідок відібрання церков охоплювала комуністична пропаганда. Вкінці людність, що власним коштом утримувала духовних, почала будувати доми молитви, в яких відправляли богослуження.

НОВА ХВИЛЯ РЕЛІГІЙНОЇ БОРОТЬБИ.

Внаслідок цього в чергових роках хвиля релігійної війни трохи успокілася. Але земля, яку „правем і левем" відібрали церкві, стала власністю не місцевої церкви, тільки чужої людности, яку спровадили на цю територію. Кожний розуміє, що нема у світі народу, який глибоко не відчув би факту, що зперед його очей зникають святині, зперед його очей втікає земля. А коли пригадаємо собі гасло, що тепер обовязує: „Ані пяди польської землі українцям", польської нібито тому, що належала колись до фільварків які були власністю людей польської національности, то в цьому випадку наш нарід мусить дивитися на те, що одночасно земля Церкви українського народу не може дійти до рук вірних того народу і взагалі до рук місцевих людей.

Швидко проминули літа розмірного спокою, бо оце саме цього, 1938-го року, коли вкінці договір уряду Польської Річипосполитої з Апостольською Столицею мав би якось засклепити старі рани та свіжі згоїти, власне цього року ми є свідками нової, небувалої, направду шаленої хвилі, що принесла на наші землі нову релігійну боротьбу.

Прошу панів, — це факт, що в теперішньому часі з кол державної адміністрації та зближених до неї прибудівок пішла агітація, сильний натиск, щоб у цій решті православних церков, що залишилися на Підляшші та Холмщині і навіть на Волині, відправляти православні богосляження у польській мові. Від православних священників вимагають, щоб вони виголошували проповіди в польській мові. Такі факти знаю з повітів томашівського, білгорайського, грубешівського, холмського і знає про них також уряд. Адміністрація примушує етатових і неетатових духовних, щоб вони не виконували душпастирських обовязків, щоб покидали свої стійки, етатовим відбирають за невиконання таких доручень дотації, а на неетатових накладають грошеві кари і карають арештом. Наші діти у прилюдних школах на східних і північних землях дуже часто не можуть вчитися навіть релігії у матірній мові. За останніх кілька місяців цього року на Холмщині і Підляшші опечатали нових 39 церков і домів молитви. Але це число, розуміється, недокладне, бо цього місяця майже кожного дня дістаємо вістки, що в тій чи іншій місцевости замкнули церкву, що опечатали нові церкви. Але цього всього мало. Там не тільки замикають та опечатують церкви наших православних братів. Більш-менш на 1-го липня ц. р. мали ми вже там 33 церкви, які збурено або спалено. Ніколи ще не зловили при цьому чоловіка, що спалив церкву. Прошу панів, — не все згідне з правдою, що руйнують, опечатують і палять тільки ті церкви, котрі російський уряд забрав уніятам і які тільки тому стали православними. Ні! Замикають, опечатують, руйнують і палять, на тому терені також такі православні церкви, які збудовано по 1875 навіть в 1911 р. Замикають доми молитви, які збудовано і в яких відправляють богослуження вже тепер у Польщі.

КАРИ ЗА ВІДПРАВУ БОГОСЛУЖЕНЬ.

Таксамо, ясна річ, мушу мати поважні застереження щодо заввагг п. референта кн. Радзівіла, [illegible] тепер православної Церк[illegible] переважно з дота[illegible] католиків [illegible] обряду. Бо всі знаємо, що в цьому церковному майні є переважно інша земля.

За відправу богослужень та виконування релігійних требів карають духовних, що там працюють, всякими адміністраційними карами. Я міг би навести імена й прізвища. У білгорайському повіті маю записаних 4-ох священників, з яких кожного покарали гривною від 200 до 500 зол. за те, що відправляли богослуження. У володавському повіті наложили на 6 священників гривни по 500 зол., у грубешівському повіті наложили на 8 священників кару від 300 до 500 зол. Найгостріші кари обовязують у томашівському повіті, там карають священників, нпр. о. Лисюка, гривною 1200 зол. Для інших є арешти.

Сьогоднішні часописи приносять нам вістки, як то державна поліція відвозить цим разом до манастиря одного священника за другим як арештованих. Поліція віддає їх ігуменові як людей, що мають відбути кару.

Як ці справи йдуть день за днем, наведу тільки для прикладу:

В ОДНОМУ ПОВІТІ...

В одному томашівському повіті 2-го травня ц. р. у селі Тарноватці опечатали дім молитви, священникові вибили вікна і з доручення старости видалили з Тарноватки. Крім цього покарали його 2-місячним арештом. У селі Панькові розібрали церкву з доручення старости, а розбірки пильнували волосний війт та командант постерунку в Тарноватці. Сталося це 22-го червня. В селі Корчині опечатали церкву 24-го квітня; з доручення старости мають її розібрати або може вже розібрали. В селі Неледів розібрали церкву 27-го червня. В селі Гопки розібрали церкву 27-го червня. В селі Моратин 27-го червня розібрали церкву, арештували 20 жінок і 4 мужчин, дошкульно їх побили і поранили, наслідком чого треба було їх примістити у шпиталі. В селі Зимно розібрали церкву 27-го червня. В селі Стенятин опечатали церкву 20-го червня. В селі Юрів спалено 25-го квітня каплицю, а церкву в тім-же селі розібрано 23-го червня. В селі Ходиванці опечатано каплицю 20-го квітня, священника засуджено на 3 місяці арешту і виселено зі села Ходиванці. В селах Нележів, Підлядів, Пеніни, Ратичів розібрали церкви 27-го червня ц. р. У селі Жерники спалили церкву 30-го червня. Священника арештували і віддали до суду за відправу богослуження. В селі Підсадків розібрано церкву у 1937 р., а з матеріялу побудовано школу. Староста Веляновський наказав розібрати каплицю-трупарню на місцевому цвинтарі. В селі Ляхівці розібрано церкву 28-го червня. В селі Ратків розібрано церкву 28-го червня. В селі Дутрів розібрано церкву 25-го червня. В селі Кнічин, Ликошин, Старе Село розібрано церкву 25-го червня. Це — панове — лише один повіт. Люди днями і ночами не сплять, лише моляться. На площах біля замкнених церков клячать цілі села і не дають доступу поліції, щоб не взяла хреста на знак, що уже хто інший забрав цей маєток, в даному випадку католицька Церква. Все це мусить засмутити й охопити великим жахом кожного християнина і — не трачу теж надії — кожного дозрілого громадянина Польщі.

РЕВІНДИКАЦІЙНА АКЦІЯ.

Але, на жаль, це діється не лише на Холмщині і на Підляшші. Адже подібну акцію, хоч без нищення і палення церков, ведеться теж на Волині. Там почалася саме тепер т. зв. ревіндикаційна акція. Старшини КОП-у видають листи з дорученням, що ще цього року мусить 3.500 православних перейти на католицизм. І така аклині, — але слушно потішає другий часописщо новий волинський воевода не урядує на Волині, — але слушно потішає другий часопис „Слово Народове", своїх читачів, що неприсутністю воеводи — нема чого журитися, що воевода може часто перебувати у Варшаві, бо політику на Волині вже веде військо. Нині я вичитав в іншому часописі, — на жаль церковному, — вістку, як то гарно виглядало Боже Тіло у волинській місцевости Старий Вишнівець. Пишуть там так: Наша католицька церква була дотепер порожна, а в цьому дні була повна, прийшло населення раніше православне, прийшло і плакало. Було б може важко зорієнтуватися, чи це був плач радости повороту на лоно давньої церкви

Така політика небезпечна для держави й обох народів.

ПРОМОВА СЕН. ОСТАПА ЛУЦЬКОГО, ВИГОЛОШЕНА НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ СЕНАТУ, 14-го ЛИПНЯ Ц. Р. В ДИСКУСІЇ НАД УРЯДОВИМ ЗАКОНОПРОЕКТОМ ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ДОГОВОРУ З АПОСТОЛЬСЬКОЮ СТОЛИЦЕЮ У СПРАВІ ПОУНІЯТСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ, ЦЕРКОВ ТА КАПЛИЦЬ.

Висока Палато! Великий біль і великий смуток охоплює мене у цій хвилині, коли маю промовляти у Високій Палаті у справі, що стоїть на порядку наших нарад в часі, коли Висока Палата має затвердити договір з дня 20-го червня ц. р. між Апостольською Столицею і Річипосполитою Польською у справі поуніятських земель, церков та каплиць.

Цей законопроект діткнув боляче цілу українську людність на Холмщині, і Підляшші, людність, яка від початку християнської культури на Руси аж до кінця XVI-го століття належала до православної Церкви, потім внаслідок історичних випадків перейшла до католицької уніятської Церкви, вкінці коло рр. 1870 і 1875 внаслідок безоглядної російської політики знову перейшла на православне віроісповідання, перейшла, очевидна річ, нераз серед болючих хвилювань, відомих вам, панове, бо відбилися вони широким відгомоном у цілому католицькому, зокрема польському громадянстві. Для нашої людности тих земель, що всеж зжилася вже з православним віроісповіданням, з вірою, яка, підкреслюю це, до шіснацятого століття була вірою її дідів і прадідів, наслідки цього закону болючі тому, що у її правному переконанні церковна земля належить до вірних, має служити релігійному культові, що його той нарід за ввесь час своєї історії зберігає. Але з формально-юридичного становища наші брати українці православного віроісповідання, читаючи чи чуючи, що тепер ті землі, як поуніятські, мають перейти на власність римокатолицького Костела, не можуть чейже не бачити факту, що в межах польської держави друга частина українців творить саме ту уніятську Церкву, яка згідно з правним переконанням нашої людности мала би хіба найбільше навіть формально-юридичне право до тих дібр, колись дібр уніятської Церкви. Бо всі знаємо, що уніятська Царква була правною одиницею, була предметом права, а тепер її майно переходить до католиків, але в кожному разі іншого обряду, до якого поуніятські церкви та їх маєтки ніколи не належали.

КОНСТИТУЦІЯ ЗАБЕЗПЕЧУЄ СВОБОДУ ВІРИ.

Ми, українці з давньої Галицької Руси, — католики, хоч і розуміємо біль наших православних братів, які тепер у багатьох випадках залишаються без церков, без майна тих церков, без змоги відправляти богослуження і виховувати в тому культі свої діти, то всеж ми, як католики з переконання, як люди конструктивної думки, знаючи що значить для нас захід і західно-християнська культура, напевно не належимо до тих, що навіть у тій болючій для нашого народу хвилині, хотіли би в чомунебудь підважити авторитет Апостольської Столиці. Хоча маємо сумніви щодо справедливости цього закону, то всеж біль не понесе нас так далеко, щоб ми при тій нагоді зверталися проти авторитету Апостольської Столиці. Але не можемо у цій хвилині поминути дуже болючих фактів, які безпосередньо не вяжуться з наслідками цього закону, але розпалюють болісний фактичний стан, який цей закон хоче правно утривалити. Але правний стан є направду такий, що конституція Річипосполитої, стара і нова, понад всякий сумнів забезпечує всім громадянам свободу відправляти богослуження, виконувати релігійні практики, словом — свободу віри. Також обовязуючі тимчасові приписи про відношення уряду до православної Церкви у Польщі постановляють зовсім виразно у ст. 16-тій, що уряд забезпечує вірним, які належать до православної Церкви в Польщі, згідно зі ст. ст. 111 і 114 конституції з 17. березня 1921 р. свободу відправляти прилюдні богослуження і виконувати релігійні практики. У ст. 18-тій цих приписів сказано: „Уряд дбатиме, щоб наука релігії для учнів православного віроісповідання у прилюдних школах була обовязкова та щоб її викладали в матірній мові учнів". Ст. 17-та каже, що уряд забезпечує православному духовенству в Польщі право користуватися святинями, які йому призначать. А тимчасом що діється? Як сказав п. референт, в роках 1918—1920 на Холмщині і Підляшші наша людність православного віроісповідання мала коло 370 православних церков. У тих перших роках відродженої Річипосполитої ця людність втратила з 370 своїх церков коло 320, з цього більш-менш половину перемінили на римо-католицькі костели, хоча в минулих століттях ці церкви ніколи не були римо-католицькими або як були, то в дуже нечисленних випадках. Православні церкви перебудовано на людові доми, решту замкнено. Залишилося тільки невеличке число чинних церков. Без церков залишилися місцевости, що мають 1000 до 2.000 православної людности. Коли православна людність втратила церкви й етатову забезпеку праці своїх душпастирів, у багатьох випадках звернулася до зверхників своєї церкви з проханням, щоб прислали їм священників, які вже не будуть на державному етаті, але людність буде їх сама утримувати. Православний митрополит у багатьох випадках висилав людям душпастирів, яких вони домагалися. Вони мешкали в сільських хатах і несли поміч та релігійну потіху людности, яку в чималій мірі внаслідок відібрання церков охоплювала комуністична пропаганда. Вкінці людність, що власним коштом утримувала духовних, почала будувати доми молитви, в яких відправляли богослуження.

НОВА ХВИЛЯ РЕЛІГІЙНОЇ БОРОТЬБИ.

Внаслідок цього в чергових роках хвиля релігійної війни трохи успокілася. Але земля, яку „правем і левем" відібрали церкві, стала власністю не місцевої церкви, тільки чужої людности, яку спровадили на цю територію. Кожний розуміє, що нема у світі народу, який глибоко не відчув би факту, що зперед його очей зникають святині, зперед його очей втікає земля. А коли пригадаємо собі гасло, що тепер обовязує: „Ані пяди польської землі українцям", польської нібито тому, що належала колись до фільварків які були власністю людей польської національности, то в цьому випадку наш нарід мусить дивитися на те, що одночасно земля Церкви українського народу не може дійти до рук вірних того народу і взагалі до рук місцевих людей.

Швидко проминули літа розмірного спокою, бо оце саме цього, 1938-го року, коли вкінці договір уряду Польської Річипосполитої з Апостольською Столицею мав би якось засклепити старі рани та свіжі згоїти, власне цього року ми є свідками нової, небувалої, направду шаленої хвилі, що принесла на наші землі нову релігійну боротьбу.

Прошу панів, — це факт, що в теперішньому часі з кол державної адміністрації та зближених до неї прибудівок пішла агітація, сильний натиск, щоб у цій решті поавославних церков, що залишилися на Підляшші та Холмщині і навіть на Волині, відправляти православні богосляження у польській мові. Від православних священників вимагають, щоб вони виголошували проповіди в польській мові. Такі факти знаю з повітів томашівського, білгорайського, грубешівського, холмського і знає про них також уряд. Адміністрація примушує етатових і неетатових духовних, щоб вони не виконували душпастирських обовязків, щоб покидали свої стійки, етатовим відбирають за невиконання таких доручень дотації, а на неетатових накладають грошеві кари і карають арештом. Наші діти у прилюдних школах на східних і північних землях дуже часто не можуть вчитися навіть релігії у матірній мові. За останніх кілька місяців цього року на Холмщині і Підляшші опечатали нових 39 церков і домів молитви. Але це число, розуміється, недокладне, бо цього місяця майже кожного дня дістаємо вістки, що в тій чи іншій місцевости замкнули церкву, що опечатали нові церкви. Але цього всього мало. Там не тільки замикають та опечатують церкви наших православних братів. Більш-менш на 1-го липня ц. р. мали ми вже там 33 церкви, які збурено або спалено. Ніколи ще не зловили при цьому чоловіка, що спалив церкву. Прошу панів, — це все згідне з правдою, що руйнують, опечатують і палять тільки ті церкви, котрі російський уряд забрав уніятам і які тільки тому стали православними. Ні! Замикають, опечатують, руйнують і палять, на тому терені також такі православні церкви, які збудовано по 1875 навіть в 1911 р. Замикають доми молитви, які збудовано і в яких відправляють богослуження вже тепер у Польщі.

КАРИ ЗА ВІДПРАВУ БОГОСЛУЖЕНЬ.

Також, ясна річ, мушу мати поважні застереження щодо заяви п. референта кн. Радзівіла, [illegible] уніятської, тепер православної, Церкви [illegible] переважно з дота- [illegible] обряду. Бо всі [illegible] знаємо, що в цьому церковному майні є переважно інша земля.

За відправу богослужень та виконування релігійних требів карають духовних, що там працюють, всякими адміністраційними карами. Я міг би навести імена й прізвища. У білгорайському повіті маю записаних 4-ох священників, з яких кожного покарали гривною від 200 до 500 зол. за те, що відправляли богослуження. У володавському повіті наложили на 6 священників гривни по 500 зол., у грубешівському повіті наложили на 8 священників кару від 300 до 500 зол. Найгостріші кари обовязують у томашівському повіті, там карають священників, нпр. о. Лисюка, гривною 1200 зол. Для інших є арешти.

Сьогоднішні часописи приносять нам вістки, як то державна поліція відвозить цим разом до манастиря одного священника за другим як арештованих. Поліція віддає їх ігуменові як людей, що мають відбути кару.

Як ці справи йдуть день за днем, наведу тільки для прикладу:

В ОДНОМУ ПОВІТІ...

В одному томашівському повіті 2-го травня ц. р. у селі Тарноватці опечатали дім молитви, священникові вибили вікна і з доручення старости видалили з Тарноватки. Крім цього покарали його 2-місячним арештом. У селі Панькові розібрали церкву з доручення старости, а розбірки пильнували волосний війт та командант постерунку в Тарноватці. Сталося це 22-го червня. В селі Корчині опечатали церкву 24-го квітня; з доручення старости мають її розібрати або може вже розібрали. В селі Неледів розібрали церкву 27-го червня. В селі Гопки розібрали церкву 27-го червня. В селі Моратин 27-го червня розібрали церкву, арештували 20 жінок і 4 мужчин, дошкульно їх побили і поранили, наслідком чого треба було їх примістити у шпиталі. В селі Зимно розібрали церкву 27-го червня. В селі Стенятин опечатали церкву 20-го червня. В селі Юрів спалено 25-го квітня каплицю, а церкву в тім-же селі розібрано 23-го червня. В селі Ходиванці опечатано каплицю 20-го квітня, священника засуджено на 3 місяці арешту і виселено зі села Ходиванці. В селах Нележів, Підлядів, Пеніни, Ратичів розібрали церкви 27-го червня ц. р. У селі Жерники спалили церкву 30-го червня. Священника арештували і віддали до суду за відправу богослуження. В селі Підсадків розібрано церкву у 1937 р., а з матеріялу побудовано школу. Староста Веляновський наказав розібрати каплицю-трупарню на місцевому цвинтарі. В селі Ляхівці розібрано церкву 28-го червня. В селі Ратків розібрано церкву 28-го червня. В селі Дутрів розібрано церкву 25-го червня. В селі Кнічин, Ликошин, Старе Село розібрано церкву 25-го червня. Це — панове — лише один повіт. Люди днями і ночами не сплять, лише моляться. На площах біля замкнених церков клячать цілі села і не дають доступу поліції, щоб не взяла хреста на знак, що уже хто інший забрав цей маєток, в даному випадку католицька Церква. Все це мусить засмутити й охопити великим жахом кожного християнина і — не трачу теж надії — кожного дозрілого громадянина Польщі.

РЕВІНДИКАЦІЙНА АКЦІЯ.

Але, на жаль, це діється не лише на Холмщині і на Підляшші. Адже подібну акцію, хоч без нищення і палення церков, ведеться теж на Волині. Там почалася саме тепер т. зв. ревіндикаційна акція. Старшини КОП-у видають листи з дорученням, що ще цього року мусить 3.500 православних перейти на католицизм. І така ак-
лині, — але слушно потішає другий часопи-
що новий волинський воєвода не урядує на Во-
лині, — але слушно потішає другий часопис
„Слово Народове", своїх читачів, що неприсут-
ністю воєводи — нема чого журитися, що воє-
вода може часто перебувати у Варшаві, бо по-
літику на Волині вже веде військо. Нині я вичи-
тав в іншому часописі, — на жаль церковному,
— вістку, як то гарно виглядало Боже Тіло у во-
линській місцевости Старий Вишнівець. Пишуть
там так: Наша католицька церква була дотепер
порожня, а в цьому дні була повна, прийшло на-
селення раніше православне, прийшло і плакало.
Було б може важко зорієнтуватися, чи це був
плач радости повороту на лоно давньої церкви

У ТРЕТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ

бл. п. незабутнього мужа

Інж. Василя Гузія

відбудуться в неділю 17. VII. ц. р. в год. 8. ранку

Поминальні Богослуження

в Любичі-Князі і церкві оо. Редемптористів у Львові.

батьків чи дідів, чи це був крик жалю, а може плач розпуки. Газетка висвітлює це в кількох рядках далі і каже: Ну, справді, ця акція КОП у не відбувається без сліз і протестів, але польська думка і культура мусить перемогти. „Чорт вське пятно зникло". Так пише газета з далекої Волині.

Отже це вже система. В нас у Галичині, робиться дещо інакше. Там є лемківська і смішна гуцульська акція, там нашу шляхту, замість радіти, що вона є між українським громадянством остаточно дбати, щоби стала основою якогось більшого сентименту до Польщі, замість її берегти між українцями — намагаються від братн її від нашого народу до польського грішми, покликом до найнижчих інстинктів людини, при допомові цілого апарату зложеного з воєводів, старостів, поліцаїв і добровільних поліцаїв.

ОСТЕРІГАЄМО, ЩО ТАКА ПОЛІТИКА НЕБЕЗПЕЧНА!

Панове, це все викликує в нашому народі, католицькому і православному, почуття великого огірчення. Такі речі ніколи не проходять без наслідків. Наші народи мають вже великий досвід ще з XVII-го століття, до чого така політика доводить. Ми, українці, зробили все можливе, щоб довести до порозуміння мім нашими народами саме тепер, у цьому історичному часі. Ми зробили все можливе, щоб Москва вже ніколи не мала претексту інґерувати в наші справи, як оборонець дисидентів, як оборонець православної Церкви, як визвольник славянських народів. А тепер нема українського дому, православного чи католицького, нема української родини, де жінки і діти не дрожали би з обурення, читаючи часописи з вістками про ці шалені факти. (Голос зі салі: Перебільшення!) Пане генерале Зарицький, я людина дозріла, знаю яке обурення панує в нашому народі і знаю, що ані нам ані нікому не вільно з цим не рахуватися.

Маршал: Пане сенаторе, маєте ще дві мінути часу.

П. Луцький: Панове! Не хочу нікого дразнити, але справа вимагає великого спокою та поміркування. У цих умовинах не можемо віддати наших голосів за предложеним нам законом, але не буде це протест проти постанови Апостольської Столиці. Нашим голосуванням протестуємо лише проти болючих фактів, які тепер трапляються майже що дня, зокрема на Холмщині і на Підляшші. Протестуємо — і хочемо зберегти як найбільший спокій у нашому народі, бо знаємо, що політика не є справою нервів і сентименту. Ми вже раз болюче потерпіли за такі наслідки польської політики і певно не хотіли би ще раз дійти до таких наслідків, але апелюємо до вас, панове, щоб ви, може не на цій салі, але серед вашого народу і уряду промовили і звернули увагу кому треба, що так не може бути. Наш нарід не може зрозуміти, що за дводенне припізнення у біленні живоплотів може вилетіти староста, а на те все, про що я говорив, нема кари. Остерігаємо, що така політика добра для Росії, але небезпечна для польської держави і для обох наших народів. (Оплески на українських лавах).

—o—

СЕНАТ ПРИНЯВ ЗАКОН ПРО ВИБОРИ ДО МІСЬКИХ РАД.

На нинішньому (пятниця) пленарному засіданні сенат розглядав урядовий законопроєкт про вибори міських радних. Сен. Голуховський зреферував законопроєкт, підкреслюючи поправки, що їх ввела комісія.

У дискусії сен. Децикевич і сен. Олевінський боронили свої поправки, сен. Зберський висловився за законопроєктом, сен. Шор — проти нього, сен. Дідушицький домагався, щоб відіслати законопроєкт до комісії.

Віцемін. Корсак підтримав сен. Олевінського, б. прем. Козловський висловився проти його поправок.

Сенат приняв більшу частину поправок, їх ухвалила комісія, та поправку сен. Олевінського.

ДИМІСІЯ ДВОХ ПЕРСЬКИХ МІНІСТРІВ.

Двох перських міністрів: закорд. справ і освіти подалося до димісії. Оба міністерства дістали тимчасових керманичів.

—o—

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА ГОТОВА...

През. Рузвельт приняв дефіляду 70-ох американських военних кораблів у заливі Сан Франціско. Перед тим він виголосив промову, в якій підкреслив, що американська фльота постійно готова боронити Злучені Держави.

—o—

Чому польські півоселі виростають мов гриби по дощі.

У Сх. Галичині поляки повели широку акцію у справі зорганізування літніх півосель по наших селах. Агенція „Всхуд" повідомляє, що дотепер урухомлено вже понад 2.000 півосель у громадах з мішаним населенням у воєвідствах: львівському, станиславівському і тернопільскому. До цих півосель ходить майже 80 000 наших дітей, яких „виховують" польки, що покінчили спеціяльні курси під проводом Т. Ш. Л. До цієї акції півосель привязують поляки велику ролю сподіючить, що швидше побільшать ось-так свій „стан посядання". Тому то в багатьох повітах повітова влада загальної адміністрації заборонила відкрити зовсім садки „Рідної Школи", щоб уможливити польонізаційну акцію польським суспільним орґанізаціям під проводом Т. Ш. Л. при допомозі своїх півосель. Одначе і ця акція їм напевно не вдасться, лише ще більше загострить польсько-українські взаємини.

•

Староство в Сокалі не дозволило дотепер ні на один дитячий садок у Белзчині. Заборони вже дістали: Миців, Русинь, Гора, Будинин. Вербіж і Осердів не дістали дотепер ніякої відповіди. У всіх випадках внесено відклик. Як мотив заборони подало староство, що „коло господинь вейскіх" зголосило свої садки і тому „ведення" другого садка недоцільне.

Староство в Жидачеві дозволило по багатьох інтервенціях ледви на один садок у Журавні, а з рештою не відомо, що станеться. Велику перешкоду робили тут волосні війти, що не хотіли затверджувати плянів льокалів садків

Французький премієр висловлює Гітлерові признання

ЗА ЙОГО МИРОВУ ПОЛІТИКУ.

На бенкеті провансальців, що мешкають у Парижі, виголосив прем. Даладіє політичну промову. Він заявив, що Франція рішена виконати всі зобовязання супроти держав Середущої Европи та висловив признання для Гітлера за його мирні інтенції; Гітлерові треба завдячувати — на рівні з урядами Анґлії та Франції — що 21. травня ц. р. не вибухла війна. Коли йде про внутрішню політику, уряд рішуче загевнить нормальну працю публичних установ . Промова Даладіє викликала велике враження

Тріюмф американського летуна.

В четвер 14. ц. м. в год. 20.36 середньоевропейського часу сміливий летун Говард Юз прилетів до Ню Йорку й осів на летовищі Фльойд Бенета. Лет довкола світа відбув він у часі трьох днів, 19 годин, 14. мін. і 10 сек. Юз побив рекорд В. Поста на 85 годин. Уже кілька годин перед прибуттям Юза, летунський майдан і цілу околицю заповнили непроглядні маси народу. Летовище, де осів літак Юза, було огороджене високою залізною баріерою та кордоном поліції і моряків. Юз прилетів з трьома гидропилянами, що вилетіли йому на стрічу. Окруживши двічі летовище Юз осів серед оваційних окликів юрби народу, представників влади та гомону самоходових сирен. Захоплення юрби було величезне і тому вона прорвала залізну баріеру, кордон поліції та окружила літак. Перший з літака висів Юз, який привитався з родиною, представниками влади та заявив: „Почуваюся дуже щасливий, що осягнув такий успіх, але не хотів би відбути ще раз цей лет. Тепер хочу викупатись, обголитись, і їсти". Фільмові оператори ловили кожний рух летуна. В год. 21-ій Юз відіхав з летунського майдану самоходом, прибраним нац. прапорами Злучених Держав у супроводі 50-ох поліцаїв на мотоциклях.

Задоволений незвичайним успіхом цього пропаґандивного лету, голова комітету світової вистави в Ню Йорку Гвейлен заявив, що буде старатися, щоб Олімпіяда в 1940 р. відбулася на терені світової вистави в Ню Йорку. Відбуття тої Олімпіяди в Токіо остаточно відкликане.

Сміливий летун заявив, що від неділі спав лише 4 години. Він і чотири його товариші висіли з літака дуже втомлені.

Представникові Аваса Юз заявив, що метою його лету не було побиття рекорду В. Поста, лише наукові досліди. Додав, що опрацював мапу північного Сибіру. Заявив, що решту свого життя думає посвятити дослідам дальших можливостей розвою летунства. Юз і товариші виспались у готелі, а в пятницю рано витав їх посадник міста Ню-Йорку у ратуші. З Ню-Йорку виїдуть вони до Вашинґтону, де на їх честь уладжують ріжні бенкети та імпрези.

НОВИНКИ.

— **З нинішнім числом „Діла" (153) розсилаємо своїм точним передплатникам чергову книжкову премію за місяць червень — повість Юрія Опільського „ІДОЛИ ПАДУТЬ" том І. Пригадуємо, що хто не прислав 25 сотиків на пересилку книжки, нехай їх долучить до найближчої передплати. Рекламації щодо книжки адміністрація „Діла" приймає тільки до 14. днів.**

— **Найближчі українські авдиції.** Ще до кінця цього місяця почуємо з львівської радіостації, крім щотижневої ґазетки (в кожну середу в год. 14.00) та концертів українських пісень з кружків після них, три цікаві українські авдиції. Це буде фейлетон ред. А. Курдидика „Вимираючі типи села" у вівторок 19. ц. м. в год. 21.00—21.10, що кине жмут спогадів про ті постаті наших сіл, яких щораз менше, гутірка ред. З. Пеленського в год. 17.45—17.55 в пятницю 22 ц. м. „Найстарші українські часописи", яка обговорить перші кроки української журналістики, врешті рецитації творів розстріляних у Совітах українських письменників у виконанні Зенона Тарнавського в середу 27. ц. м. в год. 14.25—14.35 п. з. „Жертви говорять..." Українські радіослухачі напевно цих авдицій цікаво послухають.

— **Чому не було радіопередачі богослуження?** На такий запит у „Ділі" з 9. ц. м. управа львівської радіостанції прохає нас повідомити всіх українців-радіослухачів, що радіопередача богослуження у дні св. Івана з Волоської церкви не відбулася виключно з технічних причин: богослуження зголошено запізно, а новий техкер, неповідомлений про нього, не вспів приготовити всього потрібного для такої радіопередачі й головне — замовити технічний персонал. Інших причин не було й не могло бути.

— **Нова українська крамниця з фарбами у Львові.** Кооп. „Фарбокрам" повідомляє про відкриття власної кооперативної крамниці з **фарбами, лякерами, покостами, оліями та іншими предметами потрібними в домашньому господарстві з ділянки чищення,** дезинфекції, консервації та косметики. Крамниця приміщується близько Ринку при вул. Собеського (відтинок між Галицькою і Марійською площею). Прохаємо ласкаво поладнувати всі свої орудки в нашій кооперативній крамниці. Своїми цінними замовленнями допоможете „Рідній Школі", бо **ввесь дохід передає кооператива „Фарбокрам" на потреби „Рідної Школи".** Замовлення і всі письма до кооперативи „Фарбокрам" прохаємо висилати на нову адресу: Львів, вул. Собіського 7.

— **Загальні Збори** т-ва ремісничої і промислової бурси у Львові відбудуться в неділю ... ц. м. в год. 9-ій рано у власнім домі при вул. Бартосівної ч. 3.

— **Учитель, що знущається над ...** Пишуть нам з Перемишлянщини: Дня 12 ... бережанський шкільний інспектор у товаристві ще одного члена інспекторату приїхав до ... перемишлянського повіту і пересухував ... леного учителя, управителя місцевої школи ... колу Новаковського, страшного ...

ворога українських шкільних дітей. Про знущання того „педагога" писало „Діло" вже двічі. При цій нагоді кликав інспектор кільканацять селян-родичів, які зізнали, що Новаковський від кожної шкільної дитини побирав щороку 2 зол. вписового та крім того титулом оплат за шкільне приладдя брав ту саму належність по кілька разів, так, що за 1935—7. рр. побрав від людей неправно к. 900 зол. Слід пригадати, що люди на його знущання і побої дітей скаржилися до інспектора та до Кураторії, а коли і це не помогло, внесли дня 28. квітня ц. р. жалобу до Міністерства Освіти. Міністерство письмом з 5. ц. м. повідомило селян, що поручило Львівській Кураторії ту справу розглянути, (яку, до речі, вже „розглядано" і нізо з того не вийшло). Цікаво знати, чи й цим разом залишать на місці того зненавидженого цілим селом п. Новаковського. Селяни домагаються рішуче його усунення.

— **Масові арештування у Щиреччині.** В останніх днях поліція зі Щиреччини, зміцнена поліцією зі Львова, переводить масові ревізії та арештування по селах Щиреччини. Поліція відводить арештованих до Львова. Причина ревізій та арештувань невідома.

— **Ще про арештування у Ставчанах.** Пишуть нам: Ще минулого місяця „Діло" помістило новинку про масові арештування серед дітей і молоді до 18 літ у с. Ставчани б. Львова. Всі думали, що це собі звичайна справа — забава дітей у „військо". Однак так не є, бо місцева поліційна станиця „роздула" цей факт до величезної політичної сензації. Вже майже місяць поліція переводить щодня ревізії та арештування серед дальших учасників того „війська". Арештують навіть 7-літні діти, при чому всякими способами стараються видобути потрібні їм зізнання. Передовсім іде їм про т. зв. „штаб" цього „війська"! Тому почали вже „тягнути за язики" старших громадян. Досі в цій справі переарештовано майже всіх дітей села (село має коло 500 чисел) та списано цілі гори протоколів. Деякі з арештованих сидять у вязниці, м. ін. Денис Микола (16 л.) у Львові. Старші громадяни, учасники світової війни, дивуються: вони оповідають, як діти біля Кракова забавлялись у „військо" поруч вправляючих військових частин і австрійська влада з цього не робила ніякої „політики". Бо вважала все за дитячу забавку, як це було і в Ставчанах.

— **Ревізія за метрикальними книгами.** Дня 14. з. м. перевела поліція з Бісковича ревізію метрикальних книг у парохіяльному уряді у Викотах, пов. Самбір. Ревізію перевели поліцаї кажучи, що роблять це на приказ староства в Самборі. Шукали в метриках за прізвищами, закінченими на „ський" та „ич".

— **Ціни предметів першої потреби у Львові.** Від 9. до 15. липня ц. р. були такі ціни: булка 4 сот., житний хліб 32 сот., житний-разовий хл. 27 сот., пшен.-житний хл. 41 сот., пшен. мука 30% 48 сот., житня мука 95% 29 сот., пшен. мука 65% 44 сот., житня мука 65% 27 сот., пшен. мука 50% 46 сот., десерове масло 3.10 зол., кух. масло 2.70 зол., молоко повне 20 сот., сметана 1.20 зол., сметанка 90 сот., звичайний сир 61 сот., яйця 7 сот., ковбаса звич. 1.70 зол., сало 1.80 зол., смалець 2.20 зол., солонина свіжа, солена 1.65 зол., цвіклові буряки 20 сот., цибуля вибирана 60 сот., свіжа капуста 20—40 сот., морква 40 сот., петрушка 50 сот., каляфіори 10—60 сот., шпінак 10 сот., салата 5 сот., редька 15 сот., калярепа 3—5 сот., часник 80 сот., шпарагова фасоля 1 зол., помідори 3.50—4.50 зол., гриби 10—14 зол., свіжі огірки 15—50 сот., квашені огірки 10—15 сот., гуска бита 3—4 зол., качка бита 2—3 зол., жива курка 2—3.50 зол., курята 1.30—3.50 зол., бараболі 1 зол.

— **Страшний буревій** перейшов над столинським повітом і заподіяв величезні шкоди. Буревій зірвав понад 60 дахів, перекинув коло 30 возів. У селі Городні вітер зірвав вежу з православної церкви, а не далеко церкви вирвав дуб з XVI. в. Підчас буревію згинуло кілька осіб, богато є ранених. Шкоди дуже великі.

— **Нещасливі випадки.** У каміноломах у Потиличі пов. Рава Руська за скоро вибух порох і ранив двох робітників. — 4-літній Михайло Кримович утонув у калабані, що повстала по дощі на пасовиську у Малевичах пов. Броди.

— **Затроїлося трьох вояків.** Минулої середи три вояки (з 29. п. п.) у Коломиї чистили виходки в військових касарнях у Березові Середнім. Підчас праці всі три вояки затроїлися ґазом і попадали до виходків. Два з них згинули на місці, а одного, який ще виявляв деякі познаки життя відвезли до шпиталю в Коломиї. Жертвами цього трагічного випадку були: украї-

нець, поляк і жид. В четвер відбулася секція трупів.

— **Затроїлись мороженим у Делятині.** у хаті одної інтеліґентної родини в Делятині затроїлося мороженим десять осіб. Затроєння виступило в усіх осіб у дуже гострій формі так, що лікар д-р Максим Тимків відослав троє з них до шпиталю в Надвірній. Решта недужих лежить у важкому стані в хаті під опікою лікаря.

— **Краєва хроніка.** В Устю Зеленім, пов. Бучач рибаки виловили з Дністра тіло молодої дівчини 16-літньої Янини Дубанович, що втонула підчас купелі. — В Янівцях, пов. Бучач, скінчив самогубством 80-літній Й. Николів, опинившись без засобів до життя. — Підчас бурі з громами, що перейшла в останніх днях над сяніцьким і ліським повітом, грім убив 13-літню Анну Пелех з Лукавиці. По бурі знайшли на полі звуглене тіло дівчини. — У Серафинцях, пов. Городенка, напився оцтової есенції, щоб відібрати собі життя, крамар кооперативи Юрко Мартинюк. Причина — манко у висоті 200 зол. — У Княжих Мостах, коло Судової Вишні, грім убив 14-літнього Тадея Кусика та важко поразив його маму, яку перевезли до шпиталю. — У Никловичах, пов. Мостиська, виловили з ріки тіло Катерини Шпаковської; поліція веде слідство. — Перед окружним судом у Рівному, стануло 24-ох вязнів під замітом намаганої втечі з вязниці в Дубні.

— **Великі вистави під голим небом.** У старинім місті Сеґедині орґанізують при участи найвизначніших мадярських і чужинних мистців великі вистави під голим небом. Вистави відбуватимуться на катедральній площі майже чотири тижні, від 23. ц. м. до 15. серпня ц. р. Під голим небом виставлять 15 драм та опер, між якими на перше місце вибивається „Турандот" Пуччінія при участи італійських співаків з опери „Ля Скаля" в Міляно і спеціяльний концерт з творів Кодалія. Ці вистави, що відбуваються в Сеґедині вже від 8-ох років, стягають великі юрби закордонних туристів.

— **Пошесть прищиці поборюють... масовими розстрілами.** На Сов. Білоруси вибухла пошесть прищиці, що десяткує і так невелике число худоби в колхозах і совхозах. Пошесть шириться нагально тому, що нема ветеринарів. Дотепер згинуло 40.000 худоби на прищицю. Большевицька влада бореться покищо з цією пошестю вишукуванням і розстрілами „ворогів народу", які нібито свідомо поширюють зарази цієї пошести. Під закидом поширювання прищиці ГПУ арештувало партійного секретаря гомельської округи Курганова і негайно його розстріляло. Пошесть прищиці може теж поширитися на сумежні республики СССР.

— **Усіх непевних до шпиталів для божевільних.** Большевики хопилися нового засобу винищування громадян, які не мають особистих документів або не хочуть їх показати. Таких людей поміщують тепер большевики у шпиталях для божевільних, бо їхні вязниці переповнені. Слід додати, що ці шпиталі уладжені дуже примітивно, без лазничок, пацієнти без взуття і шляфроків, коридорі та їдальні заставлені ліжками. „Ленінградська Правда" повідомляє, що в II. психіятричному шпиталі в Ленінграді є кількадесять людей зовсім умово здорових, які не мають особистих документів. Так то большевики замінили шпиталі для божевільних на „допоміжні вязниці".

— **Підпалюють збіжжя на пні.** В колхозах СССР, селяни доведені до розпуки постійними реквізиціями збіжжя, підпалюють збіжжя на пні, бо не бачать надії на поправу свого положення. Селяни переконані, що їм відберуть збіжжя, бо большевицький уряд збільшив значно контингенти достав збіжжя. Пожежі збіжжя ширяться на полях совхозів і колхозів у Донецькому і Ростівському районі. Підпали збіжжя прибрали більші розміри так, що навіть большевицька преса зачинає писати про це. Одночасно ГПУ переводить масові арештування між селянами і видає масові смертні присуди.

Спорт.

НЕВІДРАДНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ НА БУКОВИНІ.

Румунські реформатори, що загнали майже ціле наше зорганізоване життя в безглузду сліпу вулицю самоліквідації, не спинилися й перед заходами знівечити ввесь організаційний дорібок нашого спортового руху на Буковині. Новий декрет, що має за днях появитись, передбачує, що голову і половину членів виділу кожного товариства іменуватиме з уряду патріотичний національний (румунський) комітет. Очевидно, що ті люди з румунського національного комітету виконають доручення і свою місію гробокопателів нашого зорганізованого життя у всіх ділянках, у тому числі і спортовій.

Згаданий декрет приходить саме в часі розбудови українського спортового руху на Буковині. Зусиллям приятелів української молоді і спорту зорганізовано цілу мережу спортових товариств по містах, містечках і селах. Серед таких умовин українські спортовці виявляють подивугідну видержливість і не попадають у зневіру, а маси глядачів приймають з незвичайним захопленням появу наших дружин на різних грищах буковинських міст та містечок.

Надзвичайною фреквенцією тішилися в останньому часі між іншими товариські змагання черновецького „Довбуша" у Сторожинці, Садаґурі і Кіцмані. Вислідки цих змагань такі:

Довбуш (Черніеці) — тім Сторожинець 7:2.
Довбуш (Ч.) — Довбуш (Садагура) 4:1.
Довбуш (Ч.) — Кармелюк (Кіцмань) 3:0.

ЗМІНА ГОДИНИ БОКСЕРСЬКИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНА — СВІТЕЗЬ.

Заповіджені на год. 5. пополудні боксерські змагання Україна — Світезь відбудуться на площі Сокола-Батька в неділю 17. VII. в **год. 10-ій передполуднем.**

НАПЕРЕДОДНІ ВЕЛИКИХ НАКОЛЕСНИЦЬКИХ ЗМАГАНЬ.

Нагороди для найкращих змагунів.

Наколесницькі змагання за чашу дир. О. Левицького викликали незвичайне зацікавлення у спортовому світі Львова і краю. Виявом цього зацікавлення можна вважати заферування різними фірмами цінних нагород для найкращих змагунів. А саме на руки Виділу С. Т. Україна", як організатора змагань, зложили: **„Даймон"** — наколесницькі лямпочки, **„Батя"** — комплет різного роду спортової обуви, **„Центра"** — наколесницькі ланцюхи, **„Санок"** — опони, **Печиньскі** (Варшава) — рами, **Роман Ігн. (Львів) і Електро-Радіо-Спорт** (Львів) — частини роверу.

КОМУНІКАТ ТЕХНІЧНОЇ РЕФЕРЕНТУРИ НАКОЛЕСНИЦЬКОГО БІГУ.

Технічна референтура подає до відома, що досі зголосило свою участь у бігу 30 змагунів. Визначніші змагуни матимуть такі числа: Булик 4, Стецаняк 8, Бабій 12, Федак 16, Івасів 18, Лата 20 (всі С. Т. Україна), Губер (ЛТКМ) 3, Дандзан (Рев-Два-Три Станиславів) 1, Опіят (ЛТКМ) 5, Брощак (Стш. Рожан) 6, Завойський (Чорні) 9, Нойгебавер (Стш. Рожан) 10, Зайончек 11, Щотка (Чорні) 19.

СТЕП — ҐРАНІТ.

Товариські змагання між Степом і віцемайстром Б-кляси Ґранітом (б. дружина Богурата) відбудуться з неділю 17. ц. м. в год. 9. рано на грищі 40. п. п. (Клепарів).

ОЛІМПІЯДА НЕ ВІДБУДЕТЬСЯ В ТОКІО.

Японський уряд затвердив внесок міністра здоровля Кідо, щоб не уладжувати в 1940. р. в Токіо Олімпіяди ні світової вистави. Причиною відкликання Олімпіяди є те, що Японія мусить усі державні доходи посвятити на ведення військових операцій. Крім того повинь спричинила 200 мілійонів єн шкід. Рішення уряду викликало в Токіо велику сензацію. Публична опінія приняла це рішення без нарікання, але не скриває свого розчарування. Прихильники Олімпіяди вказують, що відкликання Олімпіяди викличе погане враження за кордоном. Частина преси намагається переконати уряд, щоб відкликав своє рішення. Щоденник „Нічі-Нічі" пригадує, що Олімпіяда в 1940. р. припадала саме на 2.600-і роковини повстання японської держави і могла бути доброю нагодою, щоб Японія підкреслила своє першорядне становище між державами світу. Інші ча-

ворога українських шкільних дітей. Про знущання того „педагога“ писало „Діло“ вже двічі. При цій нагоді кликав інспектор кільканацять селян-родичів, які зізнали, що Новаковський від кожної шкільної дитини побирав щороку 2 зол. вписового та крім того титулом оплат за шкільне приладдя брав ту саму належність по кілька разів, так, що за 1935—7. рр. побрав від людей неправно к. 900 зол. Слід пригадати, що люди на його знущання і побої дітей скаржилися до інспектора та до Кураторії, а коли і це не помогло, внесли дня 28. квітня ц. р. жалобу до Міністерства Освіти. Міністерство письмом з 5. ц. м. повідомило селян, що поручило Львівській Кураторії ту справу розглянути, (яку, до речі, вже „розглядано“ і ніщо з того не вийшло). Цікаво знати, чи й цим разом залишать на місці того зненавидженого цілим селом п. Новаковського. Селяни домагаються рішуче його усунення.

— **Масові арештування у Щиреччині.** В останніх днях поліція зі Щиреччини, зміцнена поліцією зі Львова, переводить масові ревізії та арештування по селах Щиреччини. Поліція відводить арештованих до Львова. Причина ревізій та арештувань невідома.

— **Ревізія за метрикальними книгами.** Дня 14. ц. м. перевела поліція з Біскович ревізію метрикальних книг у парохіяльному уряді у Викотах, пов. Самбір. Ревізію перевели поліцаї кажучи, що роблять це на приказ старостства в Самборі. Шукали в метриках за прізвищами, закінченими на „ський“ та „ич“.

— **Ціни предметів першої потреби у Львові.** Від 9. до 15. липня ц. р. були такі ціни: булка 4 сот., житний хліб 32 сот., житний-разовий хл. 27 сот., пшен.-житний хл. 41 сот., пшен. мука 30% 48 сот., житня мука 95% 29 сот., пшен. мука 65% 44 сот., житня мука 65% 27 сот., пшен. мука 50% 46 сот., десерове масло 3.10 зол., кух. масло 2.70 зол., молоко повне 20 сот., сметана 1.20 зол., сметанка 90 сот., звичайний сир 61 сот., яйця 7 сот., ковбаса звич. 1.70 зол., сало 1.80 зол., смалець 2.20 зол., солонина свіжа, солона 1.65 зол., цвіклові буряки 20 сот., цибуля вибирана 60 сот., свіжа капуста 20—40 сот., морква 40 сот., петрушка 50 сот., каляфіори 10—60 сот., шпінак 10 сот., салата 5 сот., редьки 15 сот., калярепа 3—5 сот., часник 80 сот., шпарагова фасоля 1 зол., помідори 3.50—4.50 зол., гриби 10—14 зол., свіжі огірки 15—50 сот., квашені огірки 10—15 сот., гуска бита 3—4 зол., качка бита 2—3 зол., жива курка 2—3.50 зол., курята 1.30—3.50 зол., бараболі 1 зол.

— **Страшний буревій** перейшов над столинським повітом і заподіяв величезні шкоди. Буревій зірвав понад 60 дахів, перекинув коло 30 домів. У селі Городні вітер зірвав вежу з православної церкви, а не далеко церкви вирвав дуб з XVI. в. Підчас буревію згинуло кілька осіб, богато є ранених. Шкоди дуже великі.

— **Нещасливі випадки.** У каміноломах у Потеличі пов. Рава Руська за скоро вибух порох і ранив двох робітників. — 4-літній Михайло Гринович утонув у калабані, що повстала по воді на пасовиську у Маленичах пов. Броди.

— **Затроїлося трьох вояків.** Минулої середи три вояки в у Коломиї чистили виходки в військових касарнях у Березові Середнім. Підчас праці всі три вояки затроїлися ґазом і попадали до виходків. Два з них згинули на місці, а одного, який ще виявляв деякі познаки життя відвезли до шпиталю в Коломиї. Жертвами цього трагічного випадку були: украї-

нець, поляк і жид. В четвер відбулася секція трупів.

— **Затроїлись мороженим у Делятині.** У хаті одної інтелігентної родини в Делятині затроїлося мороженим десять осіб. Затроєння виступило в усіх осіб у дуже гострій формі так, що лікар д-р Максим Тимків відослав троє з них до шпиталю в Надвірній. Решта недужих лежить у важкому стані в хаті під опікою лікаря.

— **Краєва хроніка.** В Устю Зеленім, пов. Бучач рибаки виловили з Дністра тіло молодої дівчини 16-літньої Яніни Дубанович, що втонула підчас купелі. — В Янівцях, пов. Бучач, скінчив самогубством 80-літній Й. Николів, опинившись без засобів до життя. — Підчас бурі з громами, що перейшла в останніх днях над сяніцьким і ліським повітом, грім убив 13-літню Анну Пелех з Лукавиці. По бурі знайшли на полі зуглене тіло дівчини. — У Серафинцях, пов. Городенка, напився оцтової есенції, щоб відібрати собі життя, крамар кооперативи Юрко Мартинюк. Причина — манко у висоті 200 зол. — У Княжих Мостах, коло Судової Вишні, грім убив 14-літнього Тадея Кусика та важко поразив його маму, яку перевезли до шпиталю. — У Никловичах, пов. Мостиська, виловили з ріки тіло Катерини Шпаковської; поліція веде слідство. — Перед окружним судом у Рівному, стануло 24-ох вязнів під замітом намаганої втечі з вязниці в Дубні.

— **Великі вистави під голим небом.** У стариннім місті Сеґедині організують при участи найвизначніших мадярських і чужинних мистців великі вистави під голим небом. Вистави відбуватимуться на катедральній площі майже чотири тижні, від 23. ц. м. до 15. серпня ц. р. Під голим небом виставлять 15 драм та опер, між якими на перше місце вибивається „Турандот“ Пуччінія при участи італійських співаків з опери „Ля Скаля“ в Міляно і спеціяльний концерт з творів Кодалія. Ці вистави, що відбуваються в Сеґедині вже від 8-ох років, стягають великі юрби закордонних туристів.

— **Пошесть прищиці поборюють... масовими розстрілами.** На Сов. Білоруси вибухла пошесть прищиці, що десяткує і так невелике число худоби в колхозах і совхозах. Пошесть шириться нагально тому, що нема ветеринарів. Дотепер згинуло 40.000 худоби на прищицю. Большевицька влада бореться покищо з цією пошестю вишукуванням і розстрілами „ворогів народу“, які нібито свідомо поширюють заразки цієї пошести. Під закидом поширювання прищиці ГПУ арештувало партійного секретаря гомельської округи Курганова і негайно його розстріляло. Пошесть прищиці може теж поширитися на сумежні республики СССР.

— **Усіх непевних до шпиталів для божевільних.** Большевики хопилися нового засобу винищування громадян, які не мають особистих документів або не хочуть їх показати. Таких людей поміщують тепер большевики у шпиталях для божевільних, бо їхні вязниці переповнені. Слід додати, що ці шпиталі уладжені дуже примітивно, без лазничок, пацієнти без взуття і шляфроків, коридорі та їдальні заставлені ліжками. „Ленінградська Правда“ повідомляє, що в II. психіятричному шпиталі в Ленінграді є кількадесять людей зовсім умово здорових, які не мають особистих документів. Так то большевики замінили шпиталі для божевільних на „допоміжні вязниці“.

— **Підпалюють збіжжя на пні.** В колхозах СССР, селяни доведені до розпуки постійними реквізиціями збіжжя, підпалюють збіжжя на пні, бо не бачать надії на поправу свого положення. Селяни переконані, що їм відберуть збіжжя, бо большевицький уряд збільшив значно контингенти достав збіжжя. Пожежі збіжжя шириться на полях совхозів і колхозів у Донецькому і Ростівському районі. Підпали збіжжя прибрали більші розміри так, що навіть большевицька преса зачинає писати про це. Одночасно ГПУ переводить масові арештування між селянами і цілає масові смертні присуди.

Спорт.

НЕВІДРАДНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ НА БУКОВИНІ.

Румунські реформатори, що загнали майже ціле наше зорганізоване життя в безвиглядну сліпу вуличку самоліквідації, не спиняються й перед заходами знівечити ввесь організаційний дорібок нашого спортового руху на Буковині. Новий декрет, що має на днях появитись, передбачує, що голову і половину членів виділу кожного товариства іменуватиме з уряду патріотичний національний (румунський) комітет. Очевидно, що ті люди з румунського національного комітету виконають доручення і свою місію гробокопателів нашого зорганізованого життя у всіх ділянках, у тому числі і спортовій.

Згаданий декрет приходить саме в часі розбудови українського спортового руху на Буковині. Зусиллями приятелів української молоді і спорту зорганізовано цілу мережу спортових товариств по містах, містечках і селах. Серед таких умовин українські спортовці виявляють подивугідну видержливість і не попадають у зневіру, а маси глядачів приймають з незвичайним захопленням появу наших дружин на різних грищах буковинських міст та містечок.

Надзвичайною фреквенцією тішилися в останньому часі між іншими товариські змагання чернівецького „Довбуша“ у Сторожинці, Садагурі і Кіцмані. Вислідки цих змагань такі:

Довбуш (Чернівці) — тім Сторожинець 7:2.
Довбуш (Ч.) — Довбуш (Садагура) 4:1.
Довбуш (Ч.) — Кармелюк (Кіцмань) 3:0.

ЗМІНА ГОДИНИ БОКСЕРСЬКИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНА — СВІТЕЗЬ.

Заповіджені на год. 5. пополудні боксерські змагання Україна — Світезь відбудуться на площі Сокола-Батька в неділю 17. VII. в год. 10-ій передполуднем.

НАПЕРЕДОДНІ ВЕЛИКИХ НАКОЛЕСНИЦЬКИХ ЗМАГАНЬ.

Нагороди для найкращих змагунів.

Наколесницькі змагання за чашу дир. О. Левицького викликали незвичайне зацікавлення у спортовому світі Львова і краю. Виявом цього зацікавлення можна вважати заофорування різними фірмами цінних нагород для найкращих змагунів. А саме на руки Виділу С. Т. Україна“, як організатора змагань, зложили: **„Даймон“** — наколесницькі лямпочки, **„Батя“** — комплет різного роду спортової обуви, **„Центра“** — наколесницькі ланцюхи, **„Санок“** — опони, **Печиньскі** (Варшава) — рами, **Роман Ігн. (Львів) і Електро-Радіо-Спорт** (Львів) — частини роверу.

КОМУНІКАТ ТЕХНІЧНОЇ РЕФЕРЕНТУРИ НАКОЛЕСНИЦЬКОГО БІГУ.

Технічна референтура подає до відома, що досі зголосило свою участь у бігу 30 змагунів. Визначніші змагуни матимуть такі числа: Бушик 4, Степаник 8, Бабій 12, Федак 16, Івасів 18, Лать 20 (всі С. Т. Україна), Губер (ЛТКМ) 3, Дацьків (Раз-Два-Три Станиславів) 1, Опіят (ЛТКМ) 5, Бропак (Стп. Рожен) 6, Завойський (Чорні) 9, Нойгебавер (Стп. Рожен) 10, Зайонзек 11, Шотка (Чорні) 19.

СТЕП — ГРАНІТ.

Товариські змагання між Степом і віцемистцем В-клясы Гранітом (б. дружина Богурата) відбудуться в неділю 17. ц. м. в год. 9. рано на грищі 40. п. п. (Клепарів).

ОЛІМПІЯДА НЕ ВІДБУДЕТЬСЯ В ТОКІЮ.

Японський уряд затвердив внесок міністра здоровля Кідо, щоб не уладжувати в 1940. р. в Токіо Олімпіяди ні світової виставн. Причиною відкликання Олімпіяди є те, що Японія мусить усі державні доходи посвятити на ведення військових операцій. Крім того повінь спричинила 200 мільйонів ен шкід. Рішення уряду викликало в Токіо велику сенсацію. Публична опінія приняла це рішення без нарікання, але не скриває свого розчарування. Прихильники Олімпіяди вказують, що відкликання Олімпіяди викличе погане враження за кордоном. Частина преси намагається переконати уряд, щоб відкликав своє рішення. Щоденник „Ніші-Ніші“ пригадує, що Олімпіяда в 1940. р. припадала саме за 2.600-і роковини повстання японської держави і могла бути доброю нагодою, щоб Японія підкреслила своє непохитне становище між державами світу. Інші ча-

освиков підкреслюють, що тоді булоб вимагати від японського народу ентузіязму, необхідного до зорганізування ігрищ у хвилині, коли всі зусилля звернено на підтримку воєнної акції в Китаю.

Остаточне рішення у справі Олімпіяди западе в Льондоні на спеціяльному засіданні міжнародного олімпійського комітету, що відбудеться в найближчому часі в Льондоні. Вістка про відкликання олімпійських ігрищ у 1940. р. в Токіо викликала в цілій Німеччині величезне вражіння. З відкликанням олімпійських ігрищ у Токіо вяжеться теж справа зимової олімпіяди у Саппоро. Сподіються, що Зимова Олімпіяда в 1940. р. відбудеться в Норвегії, а саме в Гольменкольєгеш або в Рюкан. Член екзекутиви міжнародного олімпійського комітету фон Гальт заявляє, що на випадок відмови Фінляндії, Олімпіяда відбудеться в Льондоні.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ

ДЗВОНИ. Літературно-науковий місячник. Рік видання 8. Ч. 6. Червень 1938. Львів. Зміст: Ю. Липа: І прийде час. — Р. Арвос: Присвята (переклав Ю. Клен). — Ю. Косач: Осмомисл. — Б. Лисянський: Поезії. — І. Папіні: Всі зложили обітницю. — О. Гук: Пять кроків. — Г. Костельник: Розмови з Христом. — Р. Лащенко: Кобзарі і лірники у Великій Україні. — Дм. Бандуренко: Весна. — В. Заловецький: Мистецькі памятки в Долині. — Ю. Косач: Донкіхотова місія і М. Унамуно. — о. Ф. Шпіраго: Фільософія терпіння. — Генер. Інст. Катол. Акції: Основи католицького виховання. — Рецензії. — В пресі і книжок. — Нові книжки.

РІДНА ШКОЛА. Ілюстрований часопис для ... Двотижневик. Рік VII. Ч. 13—14. З 15-го липня 19.. Львів. Зміст: † Ген. Мирон Тарнавський. — Основ... бурси. — Олена Цегельська: „Не дивуйтесь дітям“ ... Витаутас Валис: Народня школа в Литві. — Мг ... Хоминський: Підложжя рідношкільної діяльн... в Городенщині. —Ст. Сірополко: Як боряться чехи ... ти денаціоналізації своїх земляків. — Ювилей гімн... Р. Ш. в Яворові. — Д-р П. Біланюк: До того ... сучасна школа і Рідна Школа зокрема. — Іван Ко... руда про своє життя до 1897. р. — о. Й. Яворськ... Дяків школа. — Вища школа суспільних наук у Льв... ві. — Посмертні згадки. — З життя Р. Ш. — Бібліогр... фія. — Різні вістки.

СЛУЖБОВИК. Місячник. Орган СУПРУГА. Рік XVI. Ч. 7—8. Липень—серпень 1938. Львів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Субота 16. VII. год. 8. веч. „Мусиш бути моєю“. (Премієра).

Неділя 17. VII. год. 4. поп. „Люди в білому“.

Неділя 17. VII. год. 8. веч. „Мусиш бути моєю“.

Понеділок 18. VII. год. 8. веч. „Жовнір королеви Мадагаскару“. (Востаннє в сезоні, — всі місця по 1 зол.).

Театр Рімнородностей:

Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ГАЛИЧ.

16. VII. Тітка Карла.

Театр кінчить постановку „Хама“.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ВОРОХТА:

16. VII. Шаріка.

17. VII. Невольник.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЖАБЄ:

16. VII. Хата за селом.

17. VII. Бесталанна.

19. VII. Невольник.

20. VII. Воскресення.

21. VII. Дай серцю волю.

23. VII. Пан Твардовський.

24. VII. Гетьман Полуботок.

МИКУЛИЧИН:

25. VII. Мати наймичка.

26. VII. Чесна Сузанна.

27. VII. Пошли Бесиду.

28. VII. Мавка.

29. VII. Бесталанна.

30. VII. Гетьман Полуботок.

ВОРОХТА:

1. VIII. Мати наймичка.
2. VIII. Чесна Сузанна.

КІНА.

АДРІЯ: „Смерть чигає в джунглях“; „Забута симфонія“.

АПОЛЬО: „Тінь Шангаю“.

АТЛЯНТИК: „Готель Голівуд“.

БАЛТИК: „Для жінки“; „Магічний ключ“.

ВАНДА: „Промінна загляди“ і „Півмільйон в Монте Карльо“.

ГРАЖИНА: „Діти вулиці“; „Герой мимоволі“.

ЕВРОПА: „Лікар гарних жінок“.

КАСІНО: „Секретарка Її мужа“; „Симфонія молодости“.

КОПЕРНИК: „Циганська княжна“.

МАРУСЕНЬКА: Нечинне з причини реконструкції.

МЕТРО: „Візьми моє серце“. „Я невинний“.

МІРАЖ: „Ромео і Юлія“.

МУЗА: „Подвійне весілля“; „Сензацію жаде світ“.

ПАЛЯС: „Проклятий скарб“.

ПАКС: нечинне.

РАЙ: „Ти що світиш в Острій Брамі“ й додатки.

РІЯЛЬТО: „Панове в товаристві“.

РОКСІ: „Бунт валоги“ і додатки.

СВІТ: „Провокатор“ і „Ординат Міхоровський“.

СТИЛЕВЕ: „Під чужим прізвищем“ і ревія.

ТОН: „Нашої Стіль провелла“, „Переможна боротьба“.

УТІХА: „Лицарі степу“ і ревія.

ХИМЕРА: „Невиліковні любко“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вл. Марійська)
„Суматра“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід“ (Пасаж Гавсмана ч. 7): „Голляндія“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 16. липня 1938.

6.45 Рух., 7.00 Ран. ден., 7.15 Ран. концерт, 8.00 Погід. ран. авдиц., 11.57 Сигн. часу, 12.03 Полудн. авдиц., 14.00 Легка муз. з пл., 14.15 Обід. муз., 15.05 Господ. і сусп. вістки, 15.10 Завтр. програма, 15.15 Театр улиц для дітей: „Де поділася тінь“, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Концерт лег. муз., 16.45 „Дозрівають вишні в Голляндії“ — гутірка, 17.00 Вістки з міста й провінції, 17.10 Новинки зі світа, 17.45 З червенської землі“ — гутірка, 17.55 Гальо, увага! 18.000 Наша програма, 18.10 Форт. речіт., 18.45 „З ловецьких споминів“, 19.00 Арії й пісні, 19.20 Акт. гутірка, 19.30 Вокальна авдиція, 20.00 Авдиція для поляків за кордоном, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Розмова зі слухачами дир. Петрі, 21.10 Польська народня капеля, 21.50 Спорт. вістки, 22.00 Година несподіванок, 23.00 Ост. вістки вечірн. денника і метеор. комунікат.

Неділя, 17. липня 1938.

7.15 Пісня „Аве Марія“, 7.30 Ран. концерт, 8.00 Ран. ден., 8.15 Хлібор. газет., 8.35 Львів здоровить, 8.40 Хліборобська евр., 8.50 Хлібор. гутір., 9.05 Вояцькі пісні, 9.15 Регіон. авдиція з Замостя, 10.30 Резерва, 11.45 Гутірка амат. фільму, 11.57 Сигн. часу, 12.03 Муз. ревюк львівськ. орх., 12.50 Гутірка про мотоц., 12.55 Літер. нарис „Книжки мого дитинства“, 13.10 Трансмісія з Замостя, 13.25 Трансмісія з Катовиць: обід. муз., 15.00 Авдиц. для села, 16.30 Комедія Фредра „Перша ліпша“, 17.00 Віольонч. речіт., 17.30 Звук. тижн., 18.00 „Два серця в ритмі вальса“ — оп. Штольца, 18.55 Бюро студій, 20.00 Завтр. програма, 20.05 „Львівська сторожа“, 20.35 Місцеві спорт. вістки, 20.40 Політ. перегляд, 20.50 Вечірній денник, 21.00 „Та йой“ — „Не годиться“ — вес. авдиц., 21.40 Спортові вістки, 21.41 Спорт. вістки з Варшави, 22.00 Трансмісія з Замостя, 22.15 Розр. конц., 23.00 Ост. вістки вечір. ден. і метеор. комунікат.

Понеділок, 18. липня 1938.

6.45 Рух., 7.00 Ран. ден., 7.15 Ран. муз., 8.00 Погід. ран. авдиц., 11.57 Сигн. часу, 12.03 Полудн. авдиц., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Вязанка для всіх — орх., 15.00 Біржа, 15.05 Господ. і сусп. вістки, 15.10 Завтр. програма, 15.15 „Мої вакації“ — пов. для дітей, 15.30 Тайни Львова — пов. з 1848. р., 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. конц. воєн. марин. з Гдині, 16.45 „Через арабську пустиню“ — фейл., 17.00 Вістки з міста й пров., 17.10 „Львів. пера“ — вірші, 17.25 Музика з пл., 17.55 Місцеві спорт. вістки, 18.00 Спорт. гутірка, 18.10 Конц. солістів, 19.00 Воєнна авдиція, 19.20 Акт. гутірка, 19.30 Розр. конц. з Познаня; у перерві „Новий вальс“ — аненд. 20.45 Вечір. ден., 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Технічна скринька, 21.00 Розр. конц., 21.45 Спорт. вістки, 22.00 Симф. конц. з Будапешту, 22.55 Резерва, 23.00 Останні вістки веч. ден. і метеор. комунікат.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 16. липня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розвр. муз., 19.00 Опер. мельод., 20.10, 21.00 Вес. суб. вечір, 22.30, 23.00, 24.00 Легка й танк. муз.; БІЛГОРОД 20.00, 22.15 Нар. пісні, 21.00 Радіо-орх., 23.00 Розр. муз., 23.30 Танк. муз.; БУДАПЕШТ 17.45, 18.00 Циган. муз., 18.55, 19.00 Військ. орх., 20.00, 21.00, 22.00, 23.00 Легка музика, кварт. і солісти; ВІДЕНЬ 19.00, 20.10 Муз. вечір, 22.30, 23.00 Розр. муз., ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Розр. конц., 18.00, 19.00 Вес. муз. конц., 20.10, 21.00 Вязанка мельод.; МІЛЯНО 17.15 Танк. муз., 19.30 Розр. муз., 21.00 22.00, 23.00 „Севільськ. цирульник“, опера Россінія, 3.30, 24.00 Танк. муз.; МІНХЕН 14.25, 15.00 Розр. муз., 18.10 Конц. сол., 22.20, 23.00 Танк. муз.; ПРАГА 16.10 Лег. муз., 18.20 Сальон. муз., 22.30, 23.00 Джез. муз.; РАДІО ПАРІ 19.00 Пісні, 22.05 Симф. муз., 23.00, 24.00 Танк. муз; РИМ 17.15 Спів. речіт., 19.30, 20.30 Розр. муз., 22.00 Конц. тріа, 23.15, 24.00 Танк. музика.

Неділя, 17. липня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Військ. орх. і форт. дует, 15.30, 20.10, 21.00 Любі мельодії, 18.00 Розр. муз., 19.20 Уверт. і танки з пл., 22.30, 23.00, 24.00 Легка й танкова муз.; БІЛГОРОД 18.50, 19.00 Нар. пісні, 20.00, 21.00 Дута орх., 22.20 Розр. муз.; БУДАПЕШТ 12.30 Орх., 15.45 Робітн. хор, 17.00 Циган. муз., 18.30, 19.00 Джез. муз., Військ. орх., 23.00 Танк. муз.; ВІДЕНЬ 19.50, 20.00 Скрипк. речіт., 21.35, 22.00 12.00 Симф. орх., 15.20 Конц. кварт., 18.25 Солісти, 20.00 Мельодії; ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 14.30 Розр. муз., 18.00, 19.00 Гарні мельодії, 20.10, 21.00 „Лекція любови“, вес. муз., 22.30 Легка й танк. муз.; КОШИЦІ 18.00 Радіофільм для Закарп.; МІЛЯНО 16.40 Хор, 17.15, 18.00 Симф. конц., 20.35 Розр. муз., 22.15, 23.15 Танк. муз.; МІНХЕН 14.00 Розр. муз., 18.00 Вес. муз., 19.20 Нар. муз., 20.10, 21.00 З італ. опер; ПРАГА 15.30 Популяр. конц., 17.30 Легка муз., 18.00 Розр. муз., 18.30 Клясс. оперет. мельод.; РАДІО ПАРІ 18.00, 19.30 Орх., 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Франц.-англ. конц., 23.00, 24.00 Танк. муз.; РИМ 16.40, 18.00 Вокальний концерт, 20.35 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00 Лінда ді Шамоні — опера Доніцетія.

Понеділок, 18. липня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 15.20 Розр. муз., 16.30 Румун. й семигород. пісні й танки, 17.00 Форт. речіт., 18.00 Розр. конц., 19.00 Вес. муз.; БІЛГОРОД 18.05 Концерт, 20.00 Хор консерв. з Праги, 20.40 Форт. речіт., 21.00 Опер. муз.; БУДАПЕШТ 12.05 Солісти, 13.30 Симфон. орх., 17.30, 18.00 Джез. муз., 18.30, 19.00, 23.40 Циган. муз., 19.40, 20.00, Легка муз., 22.00 Опер. орх.; ВІДЕНЬ 16.00, 17.00, 17.10 Розр. муз., 18.15 Югослав. муз., 18.45, 19.00 Муз. слуховище, 20.10 „З нім. опер“ симф. орх., ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Нар. мельод., 18.00 Вес. муз., 18.45 Сольо, 22.30 Форт. тріо, 23.00 Ніч. муз.; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Танк. муз., 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.10, 22.00 Оперет. Варіяв, 23.15 Танк. муз.; МІНХЕН 16.00 Розр. конц., 18.20 Вокаль. квартет, 19.15 Розр. муз., 20.10 Танк. муз., 21.10 Твори Баха; ПРАГА 14.10 Конц. з пл., 17.40 Романси Ферстера, 18.20 Орх., 21.00 Радіоорх.; РАДІО ПАРІ 18.00, 20.15 Пісні, 19.00, 20.30, 21.00, 22.00 Конц. орх.; РИМ 17.15 Конц. кварт., 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00 Розр. мельод., 21.30, 22.00 Симфон. конц., 23.00 Танк. музика.

БІРЖА.

Львів, 15 липня 193..

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90.. 89·80, Доляри американські 5.30·00, 5.2.. Доляри канад. 5 27·00—5.24·00. Флорени гол. 293·59—291·85, Франки фр. 14.. 14·58, Франки швайцарські 121·80—12.. Фунти англ. 26·30—26·14, Гульдени дан. 100·25—99·75, Корони ч. 15·00—12·00 Ба.. дан. 117·45—116·50 Кор. норв. 12.. 131·25, Корони шв. 135·64—13.. Ліри італ. 22·70—21·90, Марки фінлян. .. —11·30, Марки нім. 79·00 — 73·00, .. Авін 26·25—25·95, Марки нім. срібні 10.. — 97·00

Акції.

Банк Польський 127·00 Цукор .. Вугіль 32·00, Ліпльоп 75·50, .. 12·75, Островець 57·25, Стараховиці .. Габербуш 46·500.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 67·38, 68·25, 1 .. 1 ем. 82·25, серія 92·25 3 пов. .. ненот. серія ненот. 5. конверс. 71·00 .. дол. 41·75 4 консол. 67·00

Тенденція неодностайна

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 14. липня 193..

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2..
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2..
молоко . . . . . 16—17
яйця (копа) . . . 3·..

Тенденція на масло знижкова на .. та яйця сильна.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, ..